

LAISVE—LIBERTY

Dukartsavaitinis

Dalis Queens apskrityje (N. Y.) \$10.00
 Kanadoje \$10.00
 Kitur užsienyje \$12.00
 Jungtinėse Valstijose \$9.00
 Pavienio egzemp. kaina 10 centų

LAISVĖ

THE LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

LAISVE—LIBERTY

Semi-Weekly

110-12 Atlantic Avenue
 Richmond Hill 19, N. Y.

PRICE 10c A COPY

Telephone V-Rginia 9-1827

No. 33

Richmond Hill 19, N. Y., Antradienis, vasario (Feb.) 25, 1958

METAI 47-4

KRISLAI

Skerspains.
 Pr. Balevičius.
 Vincas Ramanauskas
 Dr. W. E. B. DuBois.
 Rašo R. Mizara

Rytines Amerikos valstijas užgriuvo baisi pūga. Mūsų Niujorkui taipgi teko jos paragauti. Sniego privertė daug, žaltis, kokio seniai neturėjome. Vaziuoti palaužta.

Na, nieko nepadarysime — praeis, kaip kiekviena žiema. Ateis ir pavasaris ir mes šalčius ir snegą būsimės pamiršę.

Mes turėjome "trubelių" su savo presu. Praėjusio antradienio LAISVĖ buvome priversti duoti spausdinti kitoje spaustuvėje.

Presas sugedo ir dėl to negalėjome spausdinti LAISVĖS. Jos išėjimas susivėlino. Teko šaukti mechaniką; susidarė ekstra išlaidų.

Visa tai, žinoma, yra neišvengiama. Bet pasitikime, kad dabar mūsų presas, paremontuotas, tarnaus gerai ir laikraštis bus atspausdintas kaip turį būti!

Vasario 25 d. sukanka lygiai vieneri metai, kai tragiškai mirė žymus lietuvis pianistas PRANAS BALEVICIUS.

Pr. Balevičius buvo didžiulių gabumų muzikas. Jis ne tik puikiai pianą skambino — jis sukūrė eilę lietuviškų dainų, kurias LMS išleido atskiru sąsiuvinio. Velionis daug padėjo mūsų Aido Chorui, taipgi padėjo jis savo talentu ir visam pažangiajam lietuvių judėjimui.

Lai Pranas ilsisi ramiai!..

Noriu ir aš pasveikinti VINČĄ RAMANAUSKĄ jo 85 metų sukakties proga.

Tai malonus draugas, ilgametis mūsų bendradarbis! Net ir būdamas 85 metų amžiaus, Vincas nepamiršta kartis iš karto (kiek jo jėgos leidžia) parašyti mūsų laikraščiui žinučių. Nedaug tokių žmonių mes turime.

Geriausios tau, drauge Vincas, sveikatos, — kad sulauktum 100 metų!

Na, o šį mėnesį sukanka 90 metų amžiaus bene pačiam žymiausiajam amerikiečiui, mokslininkui, mastytojui Dr. W. E. B. DUBOIS.

Dr. DuBois yra negrų kilmės vyras. Jis — istorikas, sociologas, publicistas, ugningas oratorius.

Dr. DuBois yra daugelio svarbių istorinių knygų autorius. Tai neišsenkamos energijos žmogus. Kovotojas už tai, kad, už negrų teises, už visos Amerikos liaudies šviesesnį gyvenimą, už socializmą!

Štai Dr. DuBois parašė straipsnį savo 90 metų jubiliejaus proga. (Straipsnis tilpo š. m. vasario 17 d. "National Guardian" savaitraštyje). Ištikimas liaudies draugas Dr. DuBois straipsnį šitaip baigia:

"Aš tikiu į socializmą. Aš tikiu pasauliu, kur komunizmas idealiai suklestėtų, — kiekvienam pagal jo pareikavimą; iš kiekvieno pagal jo sugebėjimą. Tam tikslui aš dirbsiu, kol

Tunsija jau vartojo jėgą už savo teises

Tunis. — Tunisijos valdžia per ištisą savaitę reikalavo Francūzijos, kad ji uždarytų keturis savo konsulatų. Tie konsulatai yra strateginėse vietose. Jie snipinėja Francūzijos naujai. Bet Francūzija vilkino, derėjosi ir konsulus su jų štabais palaikė vietoje.

Todėl Tunisijos vyriausybės policija ir kareiviai uždarė tuos Francūzijos konsulatų.

'Mes norime taikos, bauginimų nebijome'

Maskva. — Tarybinė armija minėjo savo 40 metų sukaktį. Komunistų partijos vadas N. Chruščiovas vilkėjo leitenanto - generolo uniformą ir karinius garbės ženklus. Jis sakė, kad Tarybinė armija gali sulaukdyti bile priešą.

Vyriausią kalbą pasakė Apsigynimo ministras maršalas R. Malinovskis. Jis sakė: "Mes karo nenorime, mes trokštame taikos, bet kokį ant mūsų užpuoli-

Egiptas kritikuoja Arabų Federaciją

Kairas. — Egipto radijas ir spauda kritikavo Arabų federaciją, kurią sudarė Irakas ir Jordanas. Atžymėjo, kad jeigu Irakas bus Bagdado karinės sąjungos nariu, tai Arabų federacija taps niekas kitas, kaip užsienio imperializmo tarnaitė. Radijas atžymėjo, kad Bagdado karinė sąjunga yra sutvėrta ne arabų žmonių naudai, bet užsienio didžiųjų valstybių.

Japonijos protestas prieš atomų bombas

Washingtonas. — Japonijos vyriausybė įteikė Jungtinėms Valstijoms protestą prieš rengiamus atominių bombų bandymus. Jungtinės Valstijos paskelbė, kad balandyje jos darys Ramiajame vandenyne karinius pratimus su atominėmis bombomis.

Pirmesni pratimai jau užnuodijo keletą japonų žvejų. Kai kurie iš jų mirė. Japonijoje liaudis reikalauja, kad Amerika atsisakytų nuo tų pratimų.

gyvos būsiu. Ir aš dar vis gyvensiu!"

Dr. DuBois pagerbtį kovo 2 d. tarp 4-7 v. popiet rengiamas didžiulis pabūvis. Programą įvyks Roosevelt Hotelyje, 45th St. ir Madison Ave., New York. Įėjimas vienas asmeniui \$3.50.

Iš anksto tikėtus galima užsisakyti pas DuBois Birthday Reception Committee.

Kas tik galite, dalyvausite!

sulatus, o jų narius pristatė į Tunisį priplaukanti ir reikalauja išsinešdinti iš šalies.

Sis Tunisijos vyriausybės žygis paastrina padėtį Tunisijoje. Francūzijos valdžia yra desperacijoje, kad jai nesiseka nugalėti Alžyro laudies sukilimą. Dar daugiau ji supurtė nauji išsprogdimai jos sandėlių Saharoje.

ma sutriuskindume..." Jie sakė, kad nors Tarybų Sąjunga nori taikos ir mažina apsiginklavimo jėgų kiekį, bet kol imperialistai daugiau ginkluojasi, tai ir Tarybų šalis negali būti beginklė.

Jie kritikavo Vakarų valdus, kurie visokiais būdais išsiskinėja nuo vadų konferencijos taikos reikalais. Jie sakė, kad tie Vakarų vadai negirdi ir savo liaudies balso.

16 milijonų dolerių turto laiko be reikalo

Washingtonas. — Senatorius A. Willis Robertson, Kongresinio Ekonominio Reikalais Komiteto pirmininkas, pareiškė, kad valdžia laiko sandėliuose be jokio reikalo \$16,650,000,000 vertės "strateginių reikmenų". Jis sakė, kad į metus jų užlankymas šaliai atsieina virš \$41,000,000.

Senatorius sako, kad iš laikomų "strateginių medžiagų" tik keletas taupinius gal reikėtų laikyti. Kitų tų medžiagų visada užtenka mūsų šalyje yra.

Tuščiomis išleido milijonus dolerių

Washingtonas. — Ginkluotųjų Kongreso Jėgų Komitetas paskelbė, kad "Wizard" raketos yra netikusios. Dar tik pereinamąją savaitę Apsigynimo sekretorius Neil McElroy įsakė daugiau jų gaminti. Bendroji raketų ir jų paleidimo programa reikalavo \$6,000,000,000 išlaidų.

Jas gamino šaudymui į priešų raketas. Dabar generolas D. L. Putt pranešė, kad jos visai netinkamos. Raketų gamybai jau išleido šimtus milijonų dolerių, o išgimimus jas šaudyti dar daugiau.

Washingtonas. — Inžinierius E. C. Itashner sako, kad Sovietai stato ant Japnijos upės elektrų gaminimo jėgaines 6,000,000 kilovatų galios.

Sovietai jau gali gražinti sputnikus

Londonas. — Kuomet kitur dar tik deda pastangų, kaip į erdves paleisti satelitus, tai tarybiniai mokslininkai jau surado būdus, kaip sputnikus gražinti ant žemės.

Maskvos radijas pranešė, kad tarybiniai mokslininkai šį klausimą jau išrišo. Du kartus jie raketose siuntė šunį "Albiną" 130 mylių aukščiau ir abu kartus sėkmingai sveiką šunį gražino ant žemės. Mokėjimas gražinti raketą labai daug duos mokslui.

Reakcija pietuose iš naujo pakilo

Little Rock, Ark. — Vietos mokyklų vedėjai priešakyje su V. T. Blossom, mokyklos superintendentu, antrą kartą reikalauja federalinio teismo, kad atimtų negrų studentams teisę lankytis bendrąsias mokyklas su baltaisiais.

Baltieji šovinstai to paties reikalavo pereinąjį rugsėjo mėnesį, bet federalis teisėjas R. N. Davies jų reikalavimą atmetė. Mrs. L. C. Bates, negrų teisių gynimo organizacijos (NAACP) vedėja, išgirdus apie šį rasistų reikalavimą, pareiškė, kad jeigu teismas išpildytų jų norą, tai būtų sukrečiamas smūgis visų žmonių laisvei. Ji sakė, kad Central High mokykloje

Bombardavo priešų radijo stotis

Jakarta. — Indonezijos kariniai lėktuvai bombardavo Padangę ir jo apylinkėse radijo stotis. Indonezijos laudies priešai, palikdami užsienio imperializmo, tas stotis naudojo šlykščiai propagandai prieš dabartinę šalies valdžią.

Vyriausybės kariniai laivai laiko užblokadavę Padangę prieplauką, neleidžia jokių užsienio laivų.

Lėktuvas pametė pavojaingą raketą

Westhampton, N. Y. — Ant Long Island salos skraidydamas karinis lėktuvas "F-102" pametė raketą. Raketa yra užtaisyta labai galinga sprogstančia TNT medžiaga.

Aviacijos viršininkai perspėgi Suffolk pavieto gyventojus, kad jeigu kas užteigų pailgą daiktą, žalią ir geltonai dažytą, tai privalo neliesti, nes raketa yra pavojinga.

Washingtonas. — Biznis nupulė, industrialistai mažiau skolina pinigų.

Federalinių skolų bus 275 milijonai

Washingtonas. — Finansinis Senato Komitetas nutarė šalies federalines skolas pakelti iki \$275,000,000,000. Kai kurie senatoriai priešinosi iš karto kelti penkis milijonus dolerių. Bet didžiama paėmė viršų.

Pirmiau federalinės skolos buvo apribotos \$270,000,000,000. Dabar pakeliamas dar penkiomis milijonais dolerių. Pirmiau ant kiekvieno piliečio federalinių valstijų, apskričių ir miestų valdžios skolų buvo po \$3,014. Dabar bus po didesnės sumą.

yra virš 2,000 baltųjų ir buvo tik 9 negrai mokiniai. Vieną negrų mergaitę, Minnie Jean Brown, jau pavarė iš mokyklos.

Arkansas valstijos gubernatorius O. E. Faubus kietai pasisakė už uždraudimą negrų studentams kartu su baltais lankyti tas pačias mokyklas.

Atlanta mieste laike valstijos Seimelio posėdžių į svetainę atėjo apie 20 negrų studentų iš Spellman kolegijos ir suėjo į balkoną, kuriame, paprastai, būna baltieji. Šį kartą balkone buvo tik du balti žmonės, bet policininkai pasakė "eikite į negrų sekciją" ir studentus išvarė iš baltųjų sekcijos.

New Jersey jau yra 80,000 bedarbių

Passaic, N. J. Ben Rabin, bedarbių apdraudos viršininkas, raportavo, kad pereinąją savaitę bedarbių apdraudą užsisakė dar 9,100 darbininkų.

Valstijoje jau yra virš 80,000 bedarbių, kurie ima nedarbo apdraudą.

Vėlesniu laiku Passaice ir Bergen apskrityje ribose net 12 kompanijų atleido darbininkų iš darbo.

Argentinoj išrinko naują prezidentą

Buenos Aires. — Argentinijoje advokatas Artūro Frondizi laimėjo prezidentinius rinkimus. Jis išrinktas šešeriems metams termino. Balsai dar pilnai nesuskaityti, bet jau kiek žinoma, tai jis du kartus tiek balsų gavo, kaip jo oponentas.

Argentinoje buvo pirmieji laisvi rinkimai po apie 30 metų.

Londonas. — Premjeras Macmillan vis kartoja tą pačią pasaką apie taikos konferenciją.

Chrysler Corp. daug pelnė 1957 metais

Detroitas. — Chrysler Corp. 1957 metais pasidarė \$100,000,000 daugiau pelno negu 1956 metais. Tai buvo "derlingiausi" metai jos istorijoje. Ant kiekvieno šėro pelno yra po \$13.75, o 1956 metais buvo tik po \$2.29.

1957 metais Chrysler Corp. pardavė automobilių ir trokų 1,381,950, tai apie 20 procentų daugiau negu 1956 metais. Bendrųjų

iplaukų buvo \$3,564,982,510. Už militarus gaminus, kaip tai tankus ir raketas, turėjo \$125,000,000 iplaukų. Į penkis metus Chrysler Co. įdėjo į fabriką plėtimą ir mašinerijos gerinimą \$900,000,000. Pereitais metais tam reikalui buvo įdėta \$96,000,000.

Chrysler Corp. apsiginklavimui gamina "A-2" tankus, "Redstone" ir "Jupiter" raketas.

Auga karo pavojus indonezų šalyje

Jakarta. — Užsienio sukurtytas sukilimas Sumatroje ir įsteigimas naujos "valdžios" Padangos prieplaukoje sudarė karo pavojų Indonezijoje. Sukilėliai, gaudami užsienyje didžiųjų valstybių užtarimą, įsakė aliejaus kompanijoms, kad jos pelno nemokėtų Indonezijos valdžiai, bet jiems. Kol kas dar aliejaus kompanijos nieko nedaro tuo reikalu.

Amerikos mokytojų siūlymai Kongresui

Washingtonas. — American Council on Education atsisakė į Kongresą, kad pastarasis imtųsi gelbėti apšvietos reikalus. Mokytojai nurodė kad yra didelė stoka paprastų, aukštesnio mokslo mokyklų ir mokytojų.

Mokytojai sako, kad valdžia turi skirti \$400,000,000 tuojautiniams mokyklų statymui, taipgi \$270,000,000 ruošimui mokytojų. Jeigu tas nebus padaryta, tai mokslo reikalai bus apvertinoje padėtyje.

Pražuvo kalėjime — surado tik kaulus

Nashville, Tenn. — Labai keistas dalykas įvyko kalėjime. 1939 metais pražuvo kalėjime Paul Joe Payne, 19 metų kalinys. Jis buvo nuteistas užpuolime ant banko. Kalėjimo viršininkai manė, kad Payne pabėgo.

Dabar atrasta kalėjime po cemento sluoksniu tik jo kaulai. Viršininkai pasiūlė kalinius, kurie kartu sėdėjo su Payne, tyrinėti. Jie mano, kad kaliniai bus jį užmušę ir palaidoję.

Londonas. — Anglų naujas laivas "Seistan", 7,500 tonų italpos, susprogo. Jis vežė sprogstančiąją medžiagą į Iraną. Laivas patatytas 1957 metais.

Londonas. — Japonija pralenkė Angliją laivų statyboje.

Sukilėliai reikalauja, kad užsienyje kapitalistinės valdžios užsaldytų Indonezijos turtus. Jie pareikalavo iš užsienio laivų, kurie buvo Padangos prieplaukoje, kad sumokėtų už jos naudojimą naujai "valdžiai". Taipgi tie laivai pasiėmė prekes, už kurias jie nėra sumokėję Indonezijos valdžiai.

Kad tie laivai negalėtų išplaukti ir išvežti nemokėtas prekes, tai prieš Padangos prieplauką atsistoję Indonezijos kariniai laivynas. Karinio laivyno komanda pranešė, kad nei vienas užsienio laivas nebus iš Padangos prieplaukos išleistas. Suprantama, kad imperalistinės valstybės veiks savo laivų "teisių apsaugai".

Katalikų bažnyčios reikalai Lenkijoje

Varšuva. — Lenkijos vyriausybė ir katalikų bažnyčios vadai padarė susitarimą. Valdžia sutiko, kad katalikų dvasiškija gali savo narius siųsti į Romą mokyti.

Taipgi gražino bažnyčioms 700 religinių paveikslų ir kitokių vertybių, kurias naciai karo laiku buvo išsivežę. Su valdžia sutartį padarė kardinolas Stefan Wyszyński.

Tris milijonus dol. pridėjo išlaidoms

Washingtonas. — Eisenhowerio valdžia vėl prašė Kongreso, kad pridėtų pinigų jos išlaidoms, nes pirmiau paskirtų jau nebeužtenka. Finansinis Kongreso Komitetas be jokios abejonės dar pridėjo \$2,837,882,000. Šie pinigai bus išleisti iki šių metų birželio 30 dienos.

CHRYSLER CORP. ATLEIDO 7,000 DARBININKŲ

Detroit. — Chrysler Corp. iš dviejų fabriku paleido iš darbo 7,100 darbininkų. Iš "Dodge" paleido 5,000, o iš "Plymouth" 2,100.

LAISVE

LITHUANIAN
SEMI-WEEKLY

PUBLISHED BY THE LAISVE, INC.

Published Tuesdays and Fridays, except in case of Holidays.
110-12 ATLANTIC AVENUE, RICHMOND HILL 19, N. Y.
Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y.,
under the Act of March 3, 1879.
Established April 5, 1911 ROY MIZARA, Editor

SUBSCRIPTION RATES

United States, per year	\$9.00	Canada and Brazil, per year	\$10.00
United States, per 6 months	\$5.00	Canada and Brazil, 6 months	\$5.50
Queens Co.	\$10.00 per year	Foreign countries, per year	\$12.00
Queens Co.	\$5.50 per six months	Foreign countries, 6 months	\$6.50

RAPACKIO PLANAS

LENKIJOS užsienio reikalų ministras Rapackis š. m. vasario 14 d. įteikė memorandumą sekamoms valstybėms: Čekoslovakijai, Francūzijai, Vokietijos Demokratinėi Respublikai, Didžiajai Britanijai, Jungtinėms Valstijoms, Tarybų Sąjungai, taipgi Belgijai, Kanadai ir Danijai.

Savo dokumente užsienių reikalų ministras siūlo, kad Centrinėje Europoje būtų uždrausta gaminti ir naudoti bet kokius atominus ginklus, kad ten būtų uždrausta palaikyti atominių bei hydrogeninių ginklų bei kitokių pabūklų bazes; uždrausti ten sandėliuose laikyti atominus pabūklus, kaip balistines raketas, ir tt.

Specifiškai, Rapackis siūlo, kad tokią zoną (laisvą nuo atominių ginklų, nuo atominių bazių) sudarytų Lenkija, Čekoslovakija, Vokietijos Demokratinė Respublika ir Vokietijos Federalinė Respublika. Šitos visos keturios valstybės turėtų atsisakyti nuo atominių ginklų gaminių, nuo jų naudojimo, nuo leidimo kitoms šalims (jų teritorijose) naudoti.

Kad tai būtų įvykdyta gyvenimam, Rapackis siūlo įkurti tam tikrą tarptautinę komisiją, kuri pridabotų, kuri patikrintų, kad tokie ginklai įvardintoje zonoje nėra gaminami, nėra kaupiami ir sandėliūs, kad ten nesą kitų valstybių atominių ginklų bazių.

Sis Rapackio siūlymas — memorandumas dabar vadinamas Rapackio planu, ir apie jį plačiai visame pasaulyje diskutuojama.

Rapackio planą, kaip žinia, užgyrė Čekoslovakija, Jam pritaria Lenkija, jam pritaria ir Vokietijos Demokratinė Respublika. Neuzilgo po jo paskelbimo šį planą užgyrė ir Tarybų Sąjunga.

Bet mūsų šalies vyriausybė ir stambioji spauda Rapackio planui nepritaria. Komercinė spauda tiesiog skelbia, jog tai esąs "Maskvos įkvėptas planas". Tai, girdi, "Maskvos sumanymas", kurį Lenkijos užsienio reikalų ministras naudoja savo vardu.

Mums ir visiems taikos mylėtojams, nežiūrint, kur jie begyventų, nėra svarbu, kas Rapackį įkvėpė tokiam planui patiekti. Svarba glūdi tame: ar tas planas geras? Ar jis pasitarnautų taikai?

Nėra jokios abejonės, kad jis pasitarnautų taikai. Jeigu būtų galima susitaikyti dėl šio plano gyvenimam įvykdymo, jeigu jis eitų taikai naudoti, tuomet būtų galima tą zoną praplėsti, įimant jona ir kai kurias tarybines respublikas, ir Skandinavijos šalis, ir Francūziją, ir Italiją, ir Balkanus. Visa tai reikėtų milžinišką žingsnį pirmyn taikai pasauliui užtikrinti.

Didžiausia nelaimė su mūsų Valstybės departamentu ir stambioja spauda yra ta, kad jie kiekvieną gerą sumanymą, nežiūrint, kas, kur ir kaip jį pasiūlo, apskelbia "Maskvos propagandą".

Tiesiog, gėda!

KORĖJOJE

KINIJOS LIAUDIES Respublikos premjeras Čou En-lajus paskelbė, jog šiemet iš Šiaurės Korėjos pasitrauks visos Kinijos ginkluotosios jėgos, kurios ten atsidarė laike Korėjos karo.

Tos kinų jėgos buvo į Šiaurės Korėją atvykusios, kad galėtų apsaugoti savo (Kinijos) sienas, kurioms tuomet grūmojo amerikinė ir pietkorėjinė kariuomenės. Ginkluotų kinų ten ligi šiol buvo apie 350,000 vyrų.

Be abejonės, tai smagi žinia. Ji parodo, jog karo pavojus Korėjoje mažėja.

Žinoma, Kinijos vyriausybė norėtų, kad Amerika padarytų tą patį, kad ji ištrauktų amerikinę kariuomenę iš Pietinės Korėjos. Bet, atrodo, tai padaryta nebus. Stambioji spauda pradeda rekti, jog tai, girdi, nesą galima: amerikiečių kariniai daliniai turį pasilikti Pietinėje Korėjoje!

Mums neaišku tik tai: kodėl stambioji Amerikos spauda nerėkia, kad Čou En-lajaus sumanymas esąs "Maskvos" įkvėptas?

TEISINGAS REIKALAVIMAS

UNITED AUTOMOBILE Workers unijos vadovai Detroitė reikalauja, kad Chryslerio kompanija savo fabrikuose duotų darbininkams dirbti pilną laiką, 40 valandų per savaitę.

Unija priešinga tokiai samdytojų politikai: duoti darbininkams darbo tik po keliolika valandų per savaitę. Jeigu darbo maža, unija sako, tai reikia taip suderinti fabrikuose dalykus, kad tie darbininkai, kuriems nėra pilnai darbo, būtų visai paleisti, o pasilikusieji, kad dirbtų pilną laiką.

Kodėl unija taip daro? Kodėl ji to reikalauja? Todėl, ji atsako, kad tie darbininkai, kurie dirba ne pilną laiką, mažiau gauna algos negu gautų, jei imtų nedarbo apdraudą. Vadinasi, jiems daroma didelė skriauda. Dalį laiko dirbdamas, darbininkas neturi teisės prie nedarbo apdraudos.

Labai teisingas reikalavimas!

2 pusl. Laisvė (Liberty) Antradi., vasario (Feb.) 25, 1958

Kas ką rašo ir sako

LIEPIA AUKOTI MELAGIAMS IR ŠMEIŽIKAMS

VI. I. KO kavalieriai, — "veiksniai," "laisvintojai" ar kaip pavadinsime tuos veltėdžius ir melagius, — neseniai atsisaukė į Amerikos lietuvių, raginant, kad šie duotų jiems pinigų. Štai, kaip jie apeliuoja į Amerikos lietuvių:

"Žinok, lietuvi, kad Vyriausios Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas esi tu pats.

"Tavo sudėtomis aukomis išlaikoma monitoringo stotis Vokietijoje, kuri kasdien nurašo Vilniaus radio stoties pranešimus apie įvykius krašte, kurie sudaro žymią dalį medžiagos V. I. KO informaciniams leidiniams, V. I. KO išlaikomoms radio valandėms per Madrido, Romos ir Vatikano radio stotis, e taip pat kurie siunčiami kasdien Amerikos Balsui, Europos Laisvės Komitetui ir kitiems.

"Tavo sudėtomis aukomis V. I. KAs išleidžia Plitos informacijas anglų, vokiečių, italų ir lietuvių kalbomis...

"Tavo sudėtomis aukomis kasdien per Madrido, Romos ir Vatikano radio stotis oro bangomis skrenda į okupuotą Lietuvą tiesios žodis iš laisvojo pasaulio..."

Tik tegu kiek tiek galvįjantis žmogus pasvarsto, ką visa tai reiškia!

Vikas prašo pinigų melams ir šmeižtams skleisti prieš Lietuvą, prieš mūsų tėvų šalį, prieš jos žmones, kuriančius naują gyvenimą — gyvenimą be ponų, be fabrikantų, be išnaudotojų, — socialistinį gyvenimą.

Vilko "ekspertai" Vakarų Vokietijoje ima žinias iš Vilniaus radio stoties pranešimų, tada tas žinias iškrūpi ir siuntinėja jas "va-duotojų" spaudai. Pastaroji jas paskaidina, ir taip skleidžia melus prieš Tarybų Lietuvą.

Vlikas užlaiko veltėdžius Romoje, Vatikane ir fašistiniame Madride. Iš ten

nuolat tie melagijai transliuoja per radiją kvailius prasiimančius, plūdami Tarybų Lietuvą.

Vliko kavalieriai — be jokios gėdos sutvėrimai. Jie sako, kad iš fašistinio Madrido ir klerikališko Vatikano radio stočių jie skleidžia "tiesos žodį" į Lietuvą. Kokią tiesą, gerbiamas skaitytojau, budelis Franko gali iš Madrido išleisti? Fašistinė tiesa. Budelišką tiesą. Melagių tiesą!

Na, o Vliko vadovai kaulija iš žmonių pinigus ir už juos tauškia per fašistinę radiją iš Ispanijos "tiesos žodį"!

Tos Vliko "informacijos," leidžiamos "anglų, vokiečių, italų ir lietuvių" kalbomis, yra niekas daugiau kaip melai ir šmeižtai prieš Tarybų Lietuvą, prieš jos žmones, prieš visą lietuvių tautą!

Štai, kam tie melagijai kaulija iš Amerikos lietuvių dolerius!

YES, BUSINESS IS BUSINESS!

Kanadiškas Liaudies Balsas rašo:

"United Press praneša iš Frankfurto, vakarinės Vokietijos, kad įtariama, jog kokių tai slaptu keliu plaukia vokiečių ginklai Alžirijos sukiliams. Daugelis ženklių rodo, kad Vakarų Vokietija pasiuntė Alžirijos sukiliams užtūkstčius kul-kosvaidžius, šimtus granatų, milijonus šovinių.

"Vokietijos autoritetai, žinoma, užsiginė. Jie nieko nežino. Vienas vokiečių laikraštis sako, kad užsakymus iš šiaurės Afrikos prima kokia tai organizacija, kuri veikia Zenevoje ir Basenye, Šveicarijoje.

"Atrodo, kad vertelgos nepaiso, kas kieno sąjungininkas. Jie parduoda tam, kas perka. Didelis daiktas, kad Francija, Vokietijos sąjungininkė, veda karą Alžirijoje. Biznis yra biznis, kaip anglai sako."

SKAITYTOJŲ BALSAS

Garvės Laisvės 29-tą numerį atidžiai perskaičiau ir viską peržiūrėjau. Žinoma, mes dabar gausime Laisvę suretintą, bet padidintą.

Perskaičiau pirmą puslapį. Randu viską, kas pirmiau būdavo. Įdomūs kislai, pasaulinės žinios, kaip buvo.

Antras puslapis svarbus. Rašoma apie Abraomą Lin-kolną, apie Jungtinę Arabų Respubliką, apie Tarybų Sąjungos naują ambasadorių. Tai vis editorialų kolumboje. Paskui eina drg. Buknio straipsnis "Galvo-kim, planuokim, dirbkim," ir Dr. Kaškaudžiaus "Darbininkų Sveikata," ir kiti svarbūs straipsniai.

Trečiamame puslapyje rašoma apie Azijos ir Afrikos šalių solidarumą, apie fašistinių žudikų veidą, įdomus d. Solomsko straipsnis apie žymius žmones. Ketvirtajame puslapyje: "Laisvės pasaulis, kas gi jis," "Trakai — Lietuvos papuošalas." 5-tame puslapyje: "Kai kurie įvykiai 1957 metais" ir daug kas daugiau. 6-tame pusl. New Yorko žinios ir įvairios žinios, taip, kaip visuomet būdavo.

Tai man atrodo, kad mes, Laisvės skaitytojai, nebūsim nusikriauti žiniomis. Kiekvienas didesnę svarbą atsitikimas, nežiūrint, kur jis įvyks, mums bus

Laisvės atžymėtas. Pilnai žinosime, kas darosi pasaulyje, kas darosi mūsų krašte, kaip kad žinojome skaitydami dienraštį.

Nesakau, kad aš džiaugiuosi, kad Laisvė suretėjo. Ne. Geriau būtų buvę, jei būtų galėjusi Laisvė išeiti kasdien ir su daugeliu puslapiu. Bet noras yra vienas dalykas, o gyvenimo tikrovė — kitas.

Su šiuo mano pareiškimu pasiunčiu penkių dolerių čekį. Tai mano pasveikintimas dukartsavaitinės Laisvės. Lai gyvuoja mūsų brangi Laisvė dar daug, daug metų!

J. Vitkus

Baltimore, Md.

Redakcijos Atsakymai

V. Zabul, Detroit, Mich. — Atleiskite, bet jūsų rašinėlio, nukreipto prieš adv. S. Masytę, laikraštis nedėsimė. Adv. Masytė per Laisvę juk jūs neužgavo, neįveikė. Jeigu taip, tai kam dabar per laikraštį be reikalo su ja polemizuoti? Savo rašinyje jūs įkergiate ir kitokių dalykų, kurie nėra mums suprantami, nebūti ir skaitytojams suprantami. Mums rodosi, jūs ten turėtumėt baigti tuos kit virčius, paduoti vieni kitiems rankas, draugiškai gyventi ir bendrai veikti vienos pažangiosios lietuvių visuomenės naudai.

Nedarbas purto visą šalį

Washingtonė jaučiamas žemės drebėjimas po Kapitoliiaus pastatu. Senatoriai ir kongresmanai susirūpinę plintančiu nedarbu. Kaip sulaikyti smunkančią gamybą, ką daryti su bedarbiais, kurių jau yra apie penki milijonai? — galvoja baimės apimti valdininkai.

Jau per daugelį metų Kongrese prisimenama apie potvynių kontroliavimo būdus, apie elektros jėginių statymą ant upių, apie platių darbų kelių išvedimui skersai-šilgai visą šalį. Pakalbėta, pažadėta, taip ir palikta. Jokių tarimų nepadaryta, nėra jokio paruošimo ėjimui prie tų didelių darbų.

Tačiau karo reikalus pas mus eina greit. Kongresas greit pervaro tarimus ir kaip bematant atliekamos paskyros milijonais dolerių. Tačiau tos paskyros daugumoje eina į užsienius. Amerikos darbininkai iš jų darbu mažai teturi.

Nedarbo plitimas prispyrė ir prezidentą Eisenhowerį pasikrapštyti savo pakaušį dėl gresiančio pavojaus. Prezidentas žada pasiūlyti Kongresui, kad jis paskirtų bilijoną su puse pašto pastatams gerinti: statyti naujus ir taisyti senus. Bet 11 demokratų gubernatorių pasiuntė prezidentui telegramą, kurioje griežtai reikalauja pradėti darbą plačiai lūšnų grioviui ir naujų gyvenamųjų namų statymui. Reikalauja palengvinimo paskolų davimo bieduomenėi; farme-riams rimesnės paramos, bedarbiams — geresnės apdraudos ir tt. Gubernatoriai mano, kad prezidento pasiūlymai bilijono su puse —tai tik lašas į viedrą, palgyginus su reikalu.

Tačiau, nežiūrint, kas ką sako, pakol valdžios procedūromis praeis minėti pasiūlymai, inžinieriai padarys braižinius (blueprints) ir pakol žemės užpirkimai bus atlikti, tai juodojo darbo žmogui nebus darbo be metų ar daugiau laiko! Tuo tarpu bedarbių eilės eis didydin. Bado vilkas iš vis arčiau jų durų.

Nuo Korėjos karo iki vidurio 1957 metų buvo valdžios skelbiama, kad Jungtinėse Valstijose dirba nuo 60 iki 62 milijonų žmonių. Taigi, jei ir visi tie siūlomi projektai būtų praversti, vis tik 62 milijonams darbininkų darbų neužtektų. Nes tie projektai nesutrukdys tiek darbininkų į fabrikus, kiek sutrukdavo ginklų gaminimas.

Kariniai ginklai, pradedant laivais ir orlaiviais ir baigiant peties šauktuvu, yra labai komplikuoti dalykai. Prie jų daug darbo ir jų užsakymai eidavo dideliais kiekiais. Visi didieji fabrikai ir dirbtuvukės buvo užverst darbas. Gi dabar to nebus, nes minėtų projektų pravedimas nereikalauja tiek daug darbo rankų, kiek reikalaudavo karinių reikmenų gaminimas.

Taigi, gerlaikiai jau pradėjo, ir klausimas, ar jie bent kada taikos laikais be-sugrįš...

Ekonomijos atsteigimui reikėtų tuojau griežtai sutrumpinti darbo valandas, atmesti šalčio karo politiką ir plačiai užvesti biznį su užsieniais. Kinija ir kitos socialistinės šalys yra gausios, biznio šaltiniai. Tuojau reikią su jomis užvesti biznį taip, kad mūsų fabrikuo-

se visų mašinų ratai suktųsi.

Iš užsienių užsakydami mes galime gauti greit ir greit galėtume pralinks-minti veidus nedarbo ir bado sujaudintų penkių milijonų bedarbių ir jų šeimų.

Tie visi siūlomieji projektai būtų tik laikini darbai. Už keleto metų, juos baigus, ir vėl nedarbas, ir vėl bado vilkas prie mūsų durų. Bet užvedus biznį su užsieniais, taikiai sugyvenant su pasauliu, būtų pastovesnis darbų užtikrinimo dalykas.

Jei mūsų valdžia nesiims taikos ir su užsieniais plačios prekybos priemonių, nedarbo plitimo nesulaikys. Prives šalį prie hooverinės tragedijos.

Pranis Papilietis

IR PATYS TAM NETIKI

Londonas. — Anglijos vyriausybė kiekvienais metais išleidžia taip vadinamą "White Paper" aplinkraštį. Jame išdėsto savo politiką. Dabar "White Paper" gaudina Tarybų Sąjungą. Rašo, kad jeigu Sovietai užpuls Angliją, tai anglai karė vartos hidrogenines bombas.

Žinoma, patys autoriai netiki, kad juos pulstų Tarybų Sąjunga.

ZINIOS IS LIETUVOS

KLAIPĖDOS KRONIKA

Medvilnės verpalus importuodavo prieš karą Lietuvos tekstilės ir trikotažo fabrikai. Šiemet 70 procentų visų reikalingų Lietuvai verpalų pateiks "Trinityčiai". Fabrike dirba keli tūkstančiai darbininkų.

350 privačiai statomų namų užregistravo šiemet Klaipėdos architektūros įstaiga.

Televizijos retransliacijos stotis baigiama statyti Giruliuose.

15,000 žvejų ir šeimos narių apsigyveno Pempininkuose (pietinis Klaipėdos pakraštys), kur pradėta modernaus miesto statyba.

Moderniškiausia Lietuvos kavinė "Banga" atidaryta Montės gatvėje.

"Eugenijaus Oniegin'o" opera pastatyta vietos teatre muzikos mokyklos ir kitų meno mylėtojų jėgomis.

Plataus ekrano kinas pradėdamas statyti šiais metais.

Žuvų konservų fabrikas, pradėjęs veikti pernai, šiuo metu pateikia kasdien 100,000 dėžučių šprotų, kilkių ir kitų konservų.

130 įvairių pavadinimų gaminių tiekia Klaipėdos žmonės. Čia gaminamas popierius, celuliozė, baldai, saldainiai, papirosai, audiniai, žuvų konservai, betono-šlako blokai, verpalai, trikotažas, uosto mechanizmai, jūrų ir upių laivai ir t. t.

130 tūkstančių kvadratinio metrų bendro ploto namų pastatyta Klaipėdoje per 13 metų.

Paminklai Donelaičiui, Janoniui ir Lietuvos žvejui papuoš artimiausiais metais Klaipėdos aikštes.

Šypsenos

LAISKAS IŠ AMERIKOS

(Feljetonas)

Garbė Jėzui Kristui, Savo sūnėnui Vladui Karklui rašo dėdė iš motinos pusės Felix Džabr arba lietuviškai Peliksas Gabrys iš Vals-tijų Jungtinių Amerikos, miesto Pensilvanijos.

Ladziuk, man sakė vienas prieteliūs, lietuvis, kad tavo vardą ir pavardę veizdėjes bolševikiškoj gazietoj. Būk tai tu lošes šakmatais kokiam tai lošime. O tas lošimas dėl bolševikų revoliucijos. Ir, sako, tu tenai išlošei kažkokį prizą.

Negerai, Ladziuk, darai, kam lendi į politiką, negerai. Dėl šitokių dalykų apturėsi daug neprijamumų. Aš ir aiškinu šiečia visiems, kad našlaitis tu (esni gir-dėjes, kad tavo našlė motiną ir mano tikrą seserį Elzbieta Karklienę užmušė per karą. Amžiną atilsį jai, viešpatie, labai gardžius rūpius su kaimynais mokėjo suraugti). Taigi, aš čia ir aiškinu, kad likai vienas kaip pirštas ant svieto, nebeturėjai ko valgyti, tai ir bus privilegijė bolševikai su tuom prizu. Mes žinomi, kad pas jumis šitėpomis bolševikais padaro: duoda kelias dienas valgyti už dyką, daiktą kokį nors ar pinigų viškusm atiduoda, atgalios nepraso. O potam išduoda bolševiko pasportą ir į gazetą parašo. Taip ir užne-ria kilpą ant kaklo. O neimsi to pasporto, tai į cypę uždaro. Musėt, ir tau tēpomis, ne kitiškai. Tą prizą tau ne iš raškažo (ne be niekur nieko) davė Tu, Ladziuk, ne būk durnas, tuoj pat jį atiduok. Taip sako tavo dėdė, paklausyk maneš gudro. Aš visko mātės. Į žmones liad-ne-liad prasimušiau. Cielus mēnesius po vieną rozą per dieną valgiau. Teko ir auksą iš miesto nužnikų vežioti, ir batus kitiems čystyti, ir padlaga ne savo su vašku trinti. O dabar, aciū die-vui, yra ir kas mane apkuopia, ir kas mano batus nuvalo, ir kas mano nuosavą padlaga prižiūri. Turiu šiokią tokią stallarnę. Pats su keliais negrais meistra-voju iš šerių pandzelius barzdai muilinti ir dirbu šniurkas batams varstyti. Nemislyk, kad labai bago-tas esmi. Turiu biškeli pakasynoms susidėjes. Bet ką kalviak ir tau, nebagėliui, kalėdoms pasiūnci. Tik tu, Ladziuk, susimildamas tą prizą atiduok, nebelisk į bolševikų sląstus. Tu dar jaunas zenkis, galva vėjų pilna, ir akys tavo dar vīst-akiu aprtrauktos. Suaugsi — man tik padėkavosi, kad rodą daviu.

O dabar, sūniuk, pavė-zėk, ką aš tau įdeu į siun-tinį:

1. Sakarino buteliuką (50 šmotelių). Su vienu šmoteliu gali užsaldyti pus-trečio literio, o jei rėdyt mokėsi, tai ir tris.

2. Skalbiama muilo šmo-tus tris (gali mazgoti ir burną).

3. Apelsino žievelių džio-vintų čvertį svaro. Lengvos, bus dobrai. Iš jų labai gar-di arbata. Tik daug nedėk, ilgam užteks. Jei turi gerą prietelių, koki rozą gali pa-vaišinti. Kitus daiktus či čėdyk, nedalink svetimiems, tau pačiam, nabagėliui, iš-gadys. O ir nemislyk, kad

(Tąsa 3-čiam puslap.)

Prezidento raportas apie ekonomiją

Vasario 12 dieną prezidentas Eisenhoweris pateikė raportą ekonominiams reikalams. Kai mūsų šalį purto augantis nedarbas, tai piliečiai laukė, kokius planus pateiks prezidentas.

Su apgailejimu tenka pasakyti, kad prezidentas pateikė praktiškų planų nepasiūlė. Tai, kas siūlo, yra tik garšūs žodžiai, o itakos į ekonominę padėtį mažai turės.

Prezidentas sakė, kad su kovo mėnesiu nedarbas jau mažesnis. Kodėl? Galimas daiktas, jis pasitiki, kad jau prasidės laukiamieji darbai, kurie kiekvienais metais paima dalį darbininkų iš bedarbių eilii. Antra, jis sakė, kad valdžia imasi žingsnių nedarbui mažinti. Jeigu dabartiniai valdžios žingsniai negelbės, tai tada, sakė jis, valdžia „nuims nuo lentynų planus“, kurie jau turės nedarbo padėtį prašalinti.

Bet mes pamename, kaip republikonų prezidentas Hooveris kartojė, kad nedarbas baigiasi, kad „prosperity“ jau tik už kampą. Gi nedarbas tuomet nemažėjo. Net kada 1933 metais Rooseveltas atsistojo valdžios priekakinį ir energingai ėmėsi už viešųjų darbų, įvedė NRA, ir tai negalėjo nedarbo nugalėti.

Kokius žingsnius siūlė prezidentas?

Jis sakė, kad bus duoti du bilijonai dolerių paštui modernizuoti. Bet per kiek laiką? Prezidentas sakė,

per trejus ar penkerius metus. Jeigu tą sumą padalinti ant penkerių metų, tai nedaug per metus bus įdėta. Nedaug ir bedarbių tie darbai sugers.

Kitas dalykas, kaip bus įdėta? Prezidentas sakė, kad federalė valdžia duos tik \$175,000,000, o kitus pinigų paštas turės sukelti, užtraukiant paskolas. \$175,000,000 visos šalies pašto modernizavimui, tai mažiau pinigų, kaip atsiėm vienam orlaivių vežikui pastatyti. Vieno orlaivių vežiko „Saratoga“ pastatymas atsiėjo \$207,000,000.

Naujų gyvenamųjų statybai skiria tik \$177,000,000. Naujų vieškelį reikalams nebus šleista nei du bilijonai dolerių. Sveikatos ir apšvietos reikalai mažiau pinigų gauna 1958 metais, kaip 1957 metais.

Kada Tarybų Sąjungos mokslininkai paleido į erdves pirmąjį sputniką, tai prezidentas, kalbėdamas apie mokslo reikalus, sakė, kad Amerika nepakartos tos klaidos, kurią padarė Hitleris. Hitleris vyriausiai gaminosi tankus, lėktuvus ir kitokius ginklus, o „pamišio“ mokslo reikalus.

Bet kada šių metų pradžioje prezidentas pateikė raportą Kongresui, tai mokslo reikalams pasiūlė skirti tik \$353,000,000. Tai jau labai maža suma, kuomet apsiginklavinimas, užsienio taktininkų ginklavinimas ir karo veteranų reikalai

paima virš \$50,000,000, įplaukų! Tiesa, mokslo reikalams yra specialus bilijono dolerių fondas, bet jis bus ne bendram mokslui naudojamas, o tik tam tikrų moksleivių finansavimui.

Taigi prezidentas savo ekonominiame raporte nepateikė praktiškų planų kovai prieš nedarbą; skiriamieji fondai yra toli gražu permaži. Jeigu jau jo siūlymą palyginsime su New Yorko gubernatoriaus ir dar dešimties demokratų gubernatorių pasiūlymais, tai aiškiai matysime, kad gubernatoriai yra praktiškesni.

Jie siūlo, kad federalinė valdžia tuojau skirtų didelės sumos pinigų viešiesiems darbams—pravedimui vieškelį, mokyklų ir gyvenamųjų statybų, apšvietos ir sveikatos reikalams, apdardai padidinti, taksams sumažinti.

Kariniai darbai ir nedarbas

Karinį įrankių gaminimą mas taip pat reikalauja darbininkų. Bet jis reikalauja daug mažiau darbininkų, kaip, sakysime, namų statyba, vieškelį nutiesimas arba upių aptvėrimas.

Štai vasario 14 dieną pranešė iš Washingtono, jog su General Dynamics Corp., Groton, Conn., padaryta sutartis, kad korporacija pastatytų tris atominės jėgos submarinus. Pirmas iš

jų kainuos \$110,000,000, 000, o du kiti po \$90,000,000.

Kiek ten darbininkų turės darbo? Aišku, nedidelis skaičius, o pinigų bus išmokėta apie \$300,000,000. Kas iš to pelnys? Pelnys kompanija, kuri karinius submarinus statys.

Vasario 17 d. iš Washingtono pranešė, kad pas tą patį kompaniją užsakytas atominės jėgos karinis laivynas „Terrier“, kuris šaudys raketomis. Jo pagaminimas atsiėjo \$26,000,000. Tą pačią dieną karinis laivynas pranešė, kad pradės statyti dvidešimt naujų karo laivų, jų tarpe ir lėktuvų vežikų. Žinoma, tam reikali bus reikalinga bilijonai dolerių. Šiek tiek bus paimta darbininkų į darbą, bet tas nepakeis nedarbo reikalo.

Kariniai fabrikai dirbo ir pereitais metais; jie dirba ir dabar, gamindami visokių ginklus, o nedarbas auga. Kur nedarbas prasidėjo? Ne karo įmonėse, bet automobilių gamyboje.

Pragyvenimo brangumas verčia piliečius būti pasitenkinusiais su savo „senais“ automobiliais. Jie 1957 metais išpiko mažiau naujų automobilių kaip pirmiesiems metais. Automobilių gaminių kompanijos paleido dešimtis tūkstančių darbininkų. Sumažėjo reikalavimas plieno, stiklo, gumos ir kitų reikmenų.

Sumažėjo šaldytuvų, skalbiamųjų mašinų, apavų, rūbų ir kitokių gyvenimo reikmenų pirkimas, mažėja jų gamyba, vis daugiau darbininkų išmetama iš darbo.

Kad bent kiek sumažinti nedarbą, reikėtų išplėsti visuomeniškus darbus, kaip reikalauja gubernatoriai, ir pakelti darbininkų algas, kaip reikalauja darbo unionos.

Tik išplėtus viešus darbus, pakelus darbininkams algas, o bedarbiams apdardą, padidėtų piliečių perkamoji jėga; jie galėtų nusipirkti daugiau reikmenų sau ir savo šeimoms. Tokie žingsniai turėtų nors kiek įtakos į mažinimą nedarbo.

V. Sūnus

ŠYPSENOS

(Tąsa nuo 2 puslapio)

man Amerike kepti karveliai ir burną krinta.

4. Penkis poras šniurkų. Varstydamos batus, smarkiai netempk. Jeigu per ilgus, iš vienos poros dvi pasidark.

5. Vieną savo šlipę (šilkinę). Nežinau, ar pas jus miš tókios dalykus nešioja. Parašyk, jeigu nešioja, tai da vieną atsiųsiu.

Ant šventų velykų vėl sudarysiu siuntinį. Idėsiu tabokos, batams vakso ir dar kitoniškų daiktų gerų.

Pasimelsk už mane, kad dievas duotų man sveikatos ir ilgą gyvenimą. O tą prizą, Ladziuk, susimildamas atiduok. Nesuileidži rankų. Paklausyk manęs gudro.

Tavo dėdė iš motinos pusės Felix Džabr arba lietuviškai Peliksis Gabrys.

Petrus Skodžius
Iš „Švyturio“

Helsinkis, Suomija. — Jungtinės Valstijos suteikė Suomijai \$14,000,000 paskolos.

Salietis

Lietuviai gaučių žemėje

Nuo Atlanto iki pat amžinai sniegu apklotų Andų kalnų, nuo plačių ir neįėjusių Čako miškų iki Ugnies žemės, — visos 1080-904 ketvirtinių angliškių mylių plotas vadinasi Argentina, i kurios pampas (lygumas) praeito šimtmečio pabaigoje pradėjo emigruoti ir lietuviai.

Kas buvo pirmasis lietuvis, patekęs į Argentiną, tikrai nežinoma, bet manoma, kad tai bus šlapelis, apsigyvenęs Patagonijoje (Patagonija — tai mažai apgyventa, mišiniška sritis Pietinėje Argentinos teritorijos dalyje, padalinta į keturias teritorijas: Rio Negro, Chubut, Santa Cruz ir Tierra del Fuego) ir vertėsi avių auginimu. Kiek plačiau yra žinomas Andrius Jonas Višteliauckas (Vištelis), kuris pardavęs visą savo turtą ir 1886 išvažiavęs į Braziliją, o po pusantų metų persikėlęs į Argentiną ir įsikūręs La platos mieste. Didesnė lietuvių emigracija į Argentiną prasidėjo po 1905 metų revoliucijos.

Didėjant lietuvių emigrantų skaičiui, kilo mintis sukurti lietuvišką organizaciją. Po keleto bandymų: Antano Šmulskio, Jurgio Didžio, J. Uoselio ir kitų, 1909 metais sukuriamoji pirmoji Argentinos lietuvių organizacija — „Lietuvių Darbininkų Sąjunga“. Šios organizacijos gyvenimas nors ir buvo neilgas (po metų ji persiorganizavo į sąjaušą), bet ji reikšmingai kaip Argentinos lietuvių organizacijų pradininkė.

Pirmasis Argentinos lietuvių laikraštis bene bus „Proletaras“ — 1914 metais susikūrusios Kiulmėje „Lietuvių Socialistų Sąjungos“ organas, kuris pasirodė 1920 m. Jo išėjo tik du numeriai. Pati Sąjunga, susiformavus Argentinos Komunistų Partijai, pakeitė savo vardą į Lietuvių Komunistų Sąjungą.

Stambesnis ir didesnis vaidmenį suvaidinęs Argentinos ir visos Pietų Amerikos lietuvių tarpe buvo pažangus savaitraštis „Rytojus“, pasirodęs 1927 m. vasario 25 dieną ir po trijų metų policijos uždarytas. Prie „Rytojus“ išvytymo ir vedagavimo 1927-28 m. m.), yra gerokai prisidėjęs ir pažangusis JAV lietuvių rašytojas Rojus Mizaras, tuo metu gyvenęs Argentinoje ir buvęs žinomas kaip Mikas Rasoda.

Policijai uždarius „Rytojus“ ir sugrūžus daug pažangusių darbuotojų į kailėjimus, likusieji laisvėje nenuleidžia rankų ir perkelia visą veiklą į pogrindį, išleisdami įvairiais vardais eilę laikraščių. Atslūgus šalyje reakcijai, vėl išeinama iš pogrindžio, pradėdama leisti savaitraštį „Momentą“ ir žurnalą „Dabartį“, kurio redagavimas atiteko dabartiniam Valstybinės Pedagoginės Literatūros Leidyklos direktoriui, tuo metu gyvenusiam Argentinoje, Pr. Ulevičiui.

Sunku buvo laikytis pažangių Argentinos lietuvių organizacijoms ir spausdinam žodžiu. Juos iš visų pusių puolė vietos policija: provokavo lietuvių reakcionarių spauda ir paskirė elementai. Prie pastaryjų reiklia priskaityti „Argentinių Lietuvos Balso“ redaktorių — žinomą (ne tik Lie-

tuvoje, bet ir ten, kur jis pravažiavo: Brazilijoje, Urugvajuje) aferistą Kostą Norkų, buvusį konsulą Povilą Gaučį, bei kitus, kurie, matydami gražiai susiorganizavusių pažangų lietuvių veikimą — apimantį didesnę lietuvių kolonijos dalį — negalėjo nurimti ir visą laiką skundė pažangiuosius veikėjus vietos policijai. Taip jie suprato „kovą už lietuviškumą“.

Kada stambiausia tuometinė organizacija „Liaudies Teatras“ 1932 metų lapkričio 26 dieną ruošė vakarą, lietuviškiems fašistams įskundus, politinė Buenos Airės policija užpuolė spektaklį ir suareštavo 300 asmenų. Kalinius sugrūdo į Vila Dievoto kalėjimą.

Bet nežiūrint žiaurios reakcijos, provokacijų ir areštų, pažangus Argentinos lietuvių judėjimas nebuvo

paklupdytas. Ypač per praitąjį karą Argentinoje gyvenantieji lietuviai neatsilikę nuo kituose kraštuose gyvenančių ir, kiek galėdami, padėjo moraliai ir materialiai savo gimtajam kraštui.

Šiandien Argentinos lietuviai, nežiūrint ten įsigalėjusios reakcijos, turi savo „Kultūros“ organizaciją ir laikraštį „Tėvynė“, kuris skaitomas ne vien tik Argentinos pažangiųjų lietuvių, bet pasiekia ir kitas, Pietinės ir Šiaurinės Amerikos, lietuvių kolonijas.

Argentinoje priskaitoma daugiau kaip 30 tūkstančių lietuvių, kurių žymiausių dalį sudaro pažangieji. Pastaruoju metu nemažas skaičius Argentinoje gyvenusių lietuvių grįžo į gimtąjį kraštą ir įsijungė į tautų kūrybinį darbą.

L. VALBASYS

MOTERŲ KAMPĖLIS

APIE JAUKUMĄ BUTE

Kaip įruošti, kaip susitvarkyti savo butą, kad jis būtų jaukus, malonus, patrauklus? Šis klausimas svarbus kiekvienam, ypač šeiminiškai. Dėl jo sielojasi ir Lietuvos šeiminkės. Antai Vilniaus „Tiesoje“ ištiso su patarimais M. Karpavičiūtė, „Lelijos“ fabriko darbininkė. Jos patarimai gali būti tinkami ir amerikietėms šeiminkėms, dėl to mes čia tą straipsnelį (sutrumpinę) ir paduodame. — RED.

Mano pažįstami gyvena pasiturintai — šeimoje dirba trys žmonės, visi uždirba neblogai. Neseniai jie gavo naują butą, prisipirkę baldų, įsigiję televizorių.

Nemaža darbo būtų aprašyti kambario sienas. Ant vienos kabo šeiminių portretai, apačioje — dvi vinjetės, po dideliu stiklu padarytas visas įvairių nuotraukų montažas, o šalia linksmi šypsenos mergina iš reklamos. Ant kitų sienų pamatysime ir spalvotas nuotraukas iš žurnalų, ir medžio drožinėlius, ir išsiuvinėtą kilimėlį, kuriam raitelis ant didžio arklio šauna į briedį, briedis užvertęs galvą bliauna, toliau upėje plaukia gulbės, o už miško teka mišiniška rausva saulė.

Tačiau tai dar ne viskas. Ant sofos, ant fotelių guli margos ryškiaspalvės pagalvėlės. Nuo lubų leidžiasi raudonos abazūros. O ant bufeto, radijo, spintutės pristatėta daugybė įvairių dalykėlių: čia ir kiniški paukščiukai, ir porceliano statulėlės, ir molio lipdiniai iš „Dailes“ krautuvės, o viršum visko dominuoja solidi pelėdos iškamša.

Taigi, daug dalykų yra kambaryje. Daug gražių baldų, nebologų papuošalų. O visumoje — negražu. Per daug marga, nėra jaukumo. Reikia pasakyti, kad ne tik mano pažįstami galvoja, jog kambaryje tuo gražiau, kuo daugiau visokių baldų ir žaislų-niekučių. Tokių šeiminių lių yra nemaža. Pamatys krautuvėje gražų daiktą — tuoj tempia jį namo ir stato kampe, nežiūrėdama, ar jis derinasi prie kambario visumos ir ar jis reikalingas iš viso.

Panašų reginį dažnai galima pamatyti ir studenčių merginų bendrabutyje. Tiesa, baldų ten mažiau, už tai lovos — tikri altoriai: apkrautos pagalvėmis — pagalvėmis, margais rankdarbiais. Sienos — taip pat ne skurdinės už paveikslų galeriją.

Marga, ryšku, bet negražu. Prityrusios šeiminkės neatsistengia priimti, o butą per daug daiktų. Kambariai žymiai gražiau atrodo, kad juose yra tik būtinausi ir daiktai

baldai.

Per daug baldų grūsti kambarius nėra reikalo. Labai apsirinka, kas mano, jog reikia daug paveikslų. Anaipol. Vienam kambariui užtenka dviejų-trijų gerai parinktų paveikslų ar nuotraukų. Tik blogo skonio žmonės sukabina ant sienos visų sąvo giminiių atvaizdus ir visą šeimybės istoriją. Didelę reikšmę turi paveikslas rėmai.

Valgomąjį ir svetainę labai papuošia gėlės, bet miegamajame arba vaikų kambaryje jos nereikalingos. Mat, naktį gėlės, kvėpuodamos, naudoja deguonį ir sunkina kambarįje orą.

Labai gražu ir sveika, jeigu kambarius jeina saulė. Tačiau yra šeiminių, kurios kaip įmanydamos stengiasi saulutei sukliudyti — už dangsto langus tankiomis užuolaidomis, portjeromis ir pridėda dar baltas užuolaidas. Tai jau nebeįmanoma. Langus reikia puošti taip, kad kambarį jeitų kuo daugiau saulės. Todėl geriausia pakabinti retas užuolaidas arba portjeras, kurios dieną kabo lango pakraščiuose, o vakare ištempiamos ant viso lango.

Noris keletą pastabų padaryti statytojams ir baldų gamintojams.

Buto jaukumas labai daug priklauso nuo sienų spalvos. Deja, statytojai tuo mažai rūpinasi — nutepa sienas kokia rausva spalva su raudonais ornamentais, panašiais į vjtos kojos atspaudus, ir jaučiasi savo pareigą atlikti. Kodėl negalėtų jie dažyti butų sienų gražesėmis, jaukesnėmis spalvomis su tautinio stiliaus ornamentais? Dėl to jiems darbo nepadaugėtų, o gyventojai džiaugtųsi. Antra, naujuose butuose jie paprastai padaro didelius langus (tai gerai), tačiau rėmus, tokius storus langų rėmus, kad jie užima beveik pusę langų ploto...

Kambariuose daug geresnė tvarka, kai užtenka pasidėjimo. Todėl labai gera, kai kambarių sienose yra bent po vieną spintą — drabužiams ar kitiems daiktams. Statant, tai nebrangiai kainuoja, o tuo pačiu padidinamas gyvenamas plotas.

M. KARPAVICIŪTĖ

3 pusl. Laisvė (Liberty) Antradienį, vasario (Feb.) 25, 1958

Mūsų kojos nori, bet negali, o mūsų galvos bijo!

Mūsų prezidentas Eisenhoweris yra truputį pyktelėjęs ant Tarybų Sąjungos premjero Bulganino. Tai pasirodo jojo vėliausiam laiške. Jis beveik nebe diplomatiškai Bulganiui išbura, kam pastarasis su savo ilgais laiškais, planais ir siūlymais taikos išlaikymui neduoda mums ramybės. Beveik prašyte prezidentas prašo premjerą nutraukti susirašinėimą.

Prezidento laiške yra keletas dalykų, su kuriais negalima nesutikti. Pavyzdžiui, kuomet jis sako, kad „Amerikos žmonės yra ištroškę taikos“, jis pasako švenčiausią tiesą. Negali niekas abejoti ta tiesa.

Bet, iš kitos pusės, jis perdėda, kai tvirtina, kad pas mus nesiranda karo kurstytojų, tokių, kurie tikisi karu pasipelninti. Girdi: „jeigu tokių žmonių Jungtinės Valstijose yra, tai aš jų nežinau.“ Tai labai bloga, kad to mūsų prezidentas nežino, nemato. O kaip seniai pas mus buvo plačiai kalbama apie „preventyvų“ karą? Kaip seniai spaudoje buvo skelbiami detališki planai, kaip mūsų atominės bombos galėtų sulgynti su žeme visus Tarybų Sąjungos didmiesčius?

Arba, štai, jau keliais atvejais pats prezidentas viešai ir oficiališkai yra išdėstęs savo įsitikinimą, kad mūsų ekonomika greitoje ateityje pagerės, pagyvės, kad bedarbių skaičius sumažės? Kodėl? Kuo jis tą savo pranašystę remia? Ogi tuo, kad, pagal jo pasiūlytą biudžetą, tuojau prasidės ir pramonę plaukti bilijoniniai federalinės val-

džios užsakymai dėl karinių, militarinių reikmenų. Vadinasi, netiesioginiai, argi pats prezidentas nepripažįsta, kad mums bus naudos iš didinimo apsiginklavinimo, iš gerinimo apsiginklavinimo, iš smarkesnio pasiruošimo karui? Kas gali užgincyti, kad mūsų stambieji fabrikantai ištroškusių miliaukia ty militarinių užsakymų, tikėdamiesi jais padidinti savo pelnus?

Ginklai yra gaminami vartojimui. Nei Amerika, nei Tarybų Sąjunga, nei jokia kita šalis nėra pasakius: Mes gaminame ginklus, mes bilijonus ir bilijonus dolerių išleidžiame jų gaminimui, bet jie mums nereikalingi, mes jų nevarstosime! Būtų kvaila taip sakyti, ar ne?

Šimtu procentų reikia sutikti su prezidentu, kai jis savo laiške teigia, kad reikia, verkiant reikia amerikiečiams ir tarybiniams žmonėms vieni kitus geriau, arčiau pažinti. Negalima su juo nesutikti, kai jis teigia, kad geresnis vieni kitų pažinimas pašalintų daugybę nesupratimų tarp Jungtinių Valstijų ir Tarybų Sąjungos. Tik tai pašalinti galima prezidentą už jo entuziastišką užgyrimą neseniai Washingtono pasirašytos sutarties dėl išplėtimo kultūroje, sporte, moksle bendradarbiavimo tarpe Amerikos ir Tarybų Sąjungos.

„Mūsų abi tautos“, sako prezidentas, „tyrinėja ir ieško tiesos apie erdvę. Argi ne daug svarbiau susiūlyta biudžetą, tuojau prasidės ir pramonę plaukti bilijoniniai federalinės val-

Bet kokia iš to viso išvada?

Argi nereikėtų pradėti nuo viršūnių? Argi ne viršūnės turėtų duoti pavyzdį apacioms? Argi ne galvos turėtų duoti pavyzdį kojosms?

Tegu tuojau susieina Eisenhoweris ir Dulles su Bulganinu ir Chruščiovu! Jie vadai, jie išrinkti ir pastatyti abiems toms valstybėms vadovauti. Tegu jie parodo, kaip galima susieiti ir susikalbėti. Tegu jie nutiesia kelią plečiausiam amerikiečių ir tarybinų žmonių kontaktui.

Kai mūsų prezidentas sako, kad jis nori, kad abiejų šalių žmonės vieni kitus geriau pažintų ir suprastų, o bijosi susieiti su Bulganinu, tai tuojau aišku, kad žodžiai skiriasi nuo darbų. Tame ir nelaimė.

Svarbiausias šiandien tarptautinėje arenoje klausimas: didžiųjų valstybių viršūnių konferencija.

Klaida būtų iš anksto tikėtis, kad tokia konferencija visus nesupratimus išsilygintų, visus reikalus išsprendtų, vienu mostu visus taikai pavojus pašalintų. Bet vienas dalykas aiškus: tokia konferencija būtų didelis žingsnis pirmyn į susikalbėjimą, į šviesesnį, sveikesnę tarptautinę atmosferą. Todėl ir mes, amerikiečiai, kurie, kaip sako prezidentas, tik tai taikos tetrokštame, ir visa to paties seniai trokštanti žmonija laukiame, kad mūsų prezidentas pasakys: **Taip, susirinksiame, kalbėsime, tarsimės!**

Salietis

Pirmas ir paskutinis nusizėminimas

(Vaizdelis)

Jonas Petraitis, pagelbėjęs savo ant dviejų kriukių vaikščiančiai, viena koja su paralyžuotai žmonelei nuvalyti pusryčių stalą, sumazgoti lėkštes ir paguldęs ją į lovą, išėjo iš apšepusios, dviejų kambarėlių grįtelės, atsėdėjo ir, žiūrėdamas į tolį, tarsi į nubėgusią ten jaunystę, giliai užsimastė.

Tai buvo virš šešių pėdų aukščio, stambaus subudavojimo, dabar jau nuo sunkaus darbo į kuprą sulinkusio, raukšlėmis išvargoto veidu, baltutėle galva, nusėkusiomis akimis, išsišovusiomis gyslomis rankomis — darbo milžino liekana.

Ant prieanglio sėdint jo neįaudino atgimstančio pavasario aplinka: sprogsiantio medeliai, pumpurais atvėrinėjantis gėlės, paukšteliai čiulbėjimas, neįgavasario gaivanti oras. Jis buvo mintimis nulekęs į praeitį, į perneštus vargus Lietuvos piemenėlio, pusbernio, o šioj šaly, kovose už duoną ir druską — streikuose.

Nors jau daug vandenių upėmis nusiruveno, daug metų paliko praeitį, bet jam rodėsi, kad tik vakar tai įvyko, kada jis, su tūkstančiais angliakasių išėjęs į streiką, mušėsi su streiklaužiais, „už tvarkos ardyimą“ buvo nuteistas kalėjimui, kad ir šiandien dar policisto buožės randą nesiojasi savo viršugalvyje. Čia jis vėl mato, kaip streiką pralaimėję, suvargę ir išbadėję, pritrenkti dvasio-

je angliakasiai, vėl leidžiasi į mainas paniurę, galvas nulenkę, nedrįsdami nei patys į savo, nei bosams į akis pažiūrėti... Leidžiasi po žemės krūtine, gerai žinodami, kad bosų ragai dabar bus dar ilgesni ir kietesni, kad dar labiau bus išnaudojami, o be kyšio nė žingsnio nežengsi.

Tą viską jam apmąstius, per jo raukšlėtą veidą nušvietė kokia tai prošvaistėlė, lūpos šyptelėjo kokio tai pasiganėdinimo šypseną, akys sublizgėjo pasiganėdinimo ugnelės. Jis atsistojo, užsidegę pypkelę, valandėlę pavaikščiojo po mažutį prieanglį, vėl sėdėjo į kėdę ir vėl užsimastė.

Dabar prieš jo akis išnirė, tarsi tik vakar matytių pačių angliakasių, bet jau pergale nušvitę veidai. Kuomet jie, po pralaimėjimo pirmojo streiko, susirėmę į uniją ir vėl išėjo į streiką ir laimėjo! Dabar jis mato, kaip jie leidžiasi į mainas, didvyriškai galvas pakėlę su nušvitusiais veidais ir pergales džiaugsmu degančiomis akimis! Dabar jau ne darbininkai nedrįsta pažiūrėti bosams į akis, bet bosai, tarsi anas katinėlis į miltus prasikaltęs, nedrįsta pakelti akis.

Tuo pračities vaizdeliu nušvites Jono Petraičio veidas vėl pamelo, tarsi suglamžyta ir į ugnį įmesta, perdegusi popiera... Jis grįžė į dabartinį savo gyvenimą, kuris prieš jo akis atsistojo visu savo baisumu ir rūstumu... Juk juodu su

savo žmonele sunkiai dirbdami ir padoriai gyvendami turėjo ir nuosavą namelį, šiek tiek sutaupę senatvei ir išmokslino abudu savo sūnelius. Bet vienas žuvo antrame kare už tūkstančių mylių nuo savo tėvynės Amtrikos, o antras — mainų eksplozijoje su keliais savo bendradarbiais...

Šis įvykis taip pritrenkė abudu Petraičius, kad motina dar pirmąjį sūnų nepalaidojo, o gavus telegramą, kad kare žuvo ir antrasis sūnus — sudrįbo ir ligoninėj atgavus sąmonę pasijuto, kad visa dešinė jos pusė suparalyžuota... Nemažiau tapo sukręsta ir Petraičio sveikata. Abiem teko kaštuotis, kad tik šiek tiek susveikėtų.

Petraitis, šiek tiek nuo to pritrenkimo atsigavęs, vėžiojo savo žmonelę nuo daktaro prie daktaro, iš vienos ligoninės į kitą. Tiesa, jos suparalyžuotoji pusė šiek tiek atsigavo, bet dešinioji koja taip ir paliko suparalyžuota, kad vaikščioja ant kriukių po pažastėmis. Savęs ir žmonelės gydymas taip išsėmė juodviejų sutaušas bei sūnaus apdraudimą, kad ir nuosavą namelį šerifas pardavė už neužmokėtų taksus.

Dabar juodu gyvena gero juodviejų draugo dviejų kambarėlių vasarnamyje, ant upės kranto. Juodu gauna ir šiek tiek Social Security pašalpos. Bet tos pašalpos toli gražu neužtenka, kuomet ir daktarui reikia užsimokėti ir vaistus

Švenčių eglutė

Tu eglutė, tu žalioji,
Veltui žiemą tu žaliuojai,
Veltui styrai po laukus,—
Likviduos tave žmogus.
Po gatvės tave pritampė,
Meta kur į tušią kampa,
Piausto kotą gabalais,
Puošia stiklo bumbulais...
Pažiūrėję kokį laiką,
Gulti vaikučius išvaiko,
Nustumia tave tėvai,
Krauna stalą ir—davaj...
Nuo alkoholio sūtine,
Pilsto ant šakų degtinę,
Svilina popirusu,—
Stačiai pagalvot baisu!

Tu eglutė, tu žalioji,
Tu, kurią visi žaloja,
Laužo, puošia, meta lauk,
Kitamet verčiau neauk!

Teofilus Tilvytis

Vilnius

pirkti. Jeigu ne juodviejų geri draugai, kurie juodu šiuo tuo sušelpia, tektų atsisakyti nuo daktarų bei vaistų ir laukti greičiau prisitartinčios mirties...

Kaip kas rytą Jonas Petraitis ant to prieanglio laukdavo atnešant laikraščio, laikraščio jis ir špyrt laukė, kad pagal savo sveikatą gauti bent koki, nors ir mažai apmokamą, darbėlį, kad tik sudūrus galą su galu, bet vis baigdavosi deliu nusivylimu: rasdavo vietą jau kito užimtą, atsakymą — tu tam darbui per senas, arba tik dėl mandagumo darbdavis, išklausinęs, paimdavo jo antrašą ir pažadėdavo pašaukti, kada bus reikalas. Tačiau tu „pašaukimų“ vis nesulaukdamas, laukė šios dienos laikraščio.

Kaip tik laikraščio išvežiotas, automobilu lėkdamas pro šalį, užmetė laikraštį ant prieanglio, Petraitis pagriebė laikraštį, vėl sėdėjo į krėslą ir nė nepažvelgęs į pirmą puslapį, atsivertė darbininkų reikalavimų puslapį ir jo akys atsivėrė į reikalavimą: „Reikalingas darbininkas, Mistr Maknikel viloje, kuris prižiūrėtų medelius, gėles ir palaikytų reikiamą tvarką visos vilos išvaizdą. Darbas ant visos vasaros. Antrašas...“

SUSIPAŽINKIME SU PONU MAKNIKELIU

Netoliese Petraičių grįtelės, ant tos pačios upės kranto, šimtamečių medžių apsuptyje ir aukštą geležinę tvora aptvertas, baltavo ir pono Maknikelio dviejų aukštų namas. Pats Maknikelis, apie 70 metų senis, tik dviese tuose namuose gyveno su savo apyjaune žmonele. Žiemos metu ant dviejų trijų mėnesių juodu kur tai išvažiuodavo. Parvažiuodavo tik pavasariu išaušus, pasisamdavo per ponios akis išsijotą apyjaunį darbininką, kad visą vilą palaikytų ponios skoniui pageidaujamo tvarkoj.

Pats ponas, įsėdęs į motorinę valtelę, rėtkarčiais išvažiuodavo ir upę pasivažiavęs, pasimeskerioti žuvelių ir šviežių orų pakvėpuoti. Tačiau pati ponė ir tą pačią valtelę įsisodinus didelį sūnį raizydavo upės vandens, visi graičio jėga ir abudu su šunim maudydavosi, abudu nuo lentos šokdavo į vandenį, pasinerdavo, nepraleisdami nė vienos šiltesnės dienos.

Ponas Maknikelis atletiskai nuagęs, aukštas, truputį linktelėjęs, nė vieno plauko ant savo smailos

galvos neturintis, porūščio veido, piktus žvilgsnius mėtančiomis akimis, aukšto rango jau atsistatydinęs iš tarnybos militaristas. Jis iš aukšto ir net su panieka žiūrėdavo į paprastą darbininką, ypač—ateivį ar negerą.

Ponas Maknikelis, galima sakyti, — sėdėjo ant pinigų aruodo, valdžios aprūpintas ir apsirūpinęs. Žmoniška galėjo gyventi tik iš procentų, bet juo daugiau turėjo, tuo dar daugiau norėjo. Vienas penteris, pono Maknikelio namą numaliavojęs, man skundėsi: „Tiek tas kerpėla nusilygo, kad be biskio dar ir savo būcliau turėjęs prikišti prie to darbo.“

„Tai kodėl nepraei pono, kad pridėtų?“

„Pono, kad pridėtų?! Tu iš velnio dūši greičiau išprašysi, negu iš pono Maknikelio dolerį!“

Neatmenu kas tai yra pasakęs, būtent: „Kapitalistas tai toks gyvūnas, kuris niekad nepasiganėdina kiek jis turi: juo daugiau turi, tuo daugiau nori. Jeigu visi žmonės per karus išsiskerstų, o tik du kapitalistai paliktų ant šios planetos, tai būkite tikri, kad muštųsi iki mirties, kuris iš juodviejų turi palikti antrojo vergu.“ Atrodo, kad nuo tokio charakterio netoli bėges ir ponas Maknikelis.

GRĮŽKIME PAS NELAIMINGĄ PETRAITĮ

Petraitis, perskaitę tą reikalavimą, nušvito lygiai kartus jis ponui Maknikeliui juodu šiek tiek ir pasipažįsta. Nors jis neturėjo ant pono geros akies už tai, kad apie kelis lygiai kartus jis ponui pasitarnavo, o užmokestį gavo viso labo tik dėkui. Bet dabar tas daržininko reikalavimas taip jį nudžiugino, kad jis pirmąsyk savo gyvenime taip nusizėminęs, gavėtas buvo pulti ponui Maknikeliui po kojų, kad tik gavus šį darbėlį, ant kurio dabar rymojo visa jo skurdas gyvenimo viltis.

Jis įpuolė į vidų, pabučiavo savo žmonelės pamėlusias lūpas ir pareiškė: Nesirūpink! Mudvieji rūpėsčiams tuoj bus galas! Ponui Maknikeliui reikalingas vilos prižiūrėtojas, darbas ant visos vasaros! Bėgu kuogreičiausia, kad kitas tos vietos nepačiūptų.

Tai pasakęs, išnirė pro duris ir net klupdamas, uždusdamas, tai vėl kiek atgavęs kvėpavimą, skubėjo vilos link. Kada jis papuolė skambučio mygtuką ir tarpduryje pasirodė po-

Gerinkime ir Platinkime

LAISVĖ

Laisvė yra leidžiama du kartu į savaitę
Išsina antradieniais ir penktadieniais
Laisvės kaina Jungtinės Valstijose
\$9.00 Metams, \$5.00 Pusei Metų

Kanadoje \$10.00 metams
Lietuvoje \$12.00 metams
Pavienė kopija 10 centų

Suretinus Laisvės išleidimą, visas Laisvės personalas rūpinasi jos gerinimu bei tobulinimu literatūriniai ir techniniai. Prašome bendradarbių padėti mums šiuo atžvilgiu, suteikiant gerą informaciją iš lietuvių judėjimo šioje šalyje ir kitais įdomiais klausimais.

Darbuokimės Platinimu Laisvės

Širdingai dėkojame ilgamečiams Laisvės platintojams ir maloniai prašome visų dabar juo labiau darbuotis jos platinimu. Dabar Laisvė išsina didesnė puslapias ir turtingesnė raštais. Ji bus skaitytojui namuose veidrodas svarbiųjų pasaulinių įvykių. Pasirūpinkim, kad ji pasiektų kuo daugiausia namų.

Rūpinkimės Laisvės Išlaikymu

Prašome kolonijų veikėjų visur rūpintis Laisvės išlaikymu. Prašome ruošti pramogas, kur galima ant didesnės skalės, o kur negalima turėti didesnių parengimų rengkite ir mažesnius. Visi žinome, kad prie dabartinės brangenybės, kad ir suretinus Laisvės išleidimą, finansine parama reikia rūpintis. Rūpinkimės ir darbuokimės, kad Laisvė gyvuotų.

Laisvė Eina Į Lietuvą

Laisvės kaina į Lietuvą dabar tik \$12 metams. Gi kultūriniam santykiams pagėrėjus tarp Amerikos ir Sovietų Sąjungos, laikraščio persiuntimas eis reguliariai. Tad užsakykite Laisvę savo giminiams ar draugams į Lietuvą.

Laisvės antrašas:

LAISVĖ

110-12 Atlantic Ave.
Richmond Hill 19, N. Y.

AR. MEDONIS

TRAKAI

(Tąsa)

Dabartinis pusiasalis kadaise buvo sala. Dar visai neseniai, maždaug prieš šimtą metų, Trakų ežerai buvo žymiai gilesni. Tik prakasus tarp Skaisčio ir gretimio Balčio ežerų kanalą, Galvės ir kitų susisiekančių ežerų vandens lygis žymiai nuslūgo.

Viename sename dokumente minima Algirdo sala, kuri, matyt, buvusi didelė, nes joje būta totorių bajoro Kalimavičiaus dvaro. O 1670 metų raštai vadina šią „ekonominę salą“ „žvėrynu.“

Apie salą įdomiai rašo Zilbertas de Lanua:

„Sakytame Trakų mieste yra aptvertas parkas, kur yra visokiųjų laukinių ir medžioklinių gyvulių, kurių galima sutikti ir to krašto giriose ir laukuose. Ten yra tokių, kurie panašūs į laukinius jautius, vadinamus ourofiz (taurus — aut.), kiti panašūs į didelius arklius, vadinamus weselz (briedis, mulas — aut.), ir dar kitų, vadinamų elniais. Yra laukinių arklių, lokių, šernų, stirnų ir daug kitų žvėrių.“

Tai gi šioje didelėje saloje — dabartiname Varninkų pusiasalyje — būta turtingo žvėryno, kuris tuo laiku buvo retėnybė Europoje. Manoma, kad šis žvėrynas egzistavo iki XVII amžiaus pradžios. Vėliau jis išnyko, ir oficialus to amžiaus pabaigos dokumentas tik tiek apie salą tegalėjo pasakyti, kad „tame žvėryne vasarą arkliai gali kuriam laikui turėti sau gerą ganyklą.“

Po keletą salelių turi ir Skaisčio bei Akmenės ežerai. Totoriškų ir Bernardinų ežerų bangėlė vėjas laisvai, niekur neužkliūdama, gena nuo vieno kranto iki kito. Iš parko žemutinio takelio ties Bernardinų ežeru keliautojo žvilgsnis gali prasiskverbti toli toli... Ežero kranto puslankyje žąsės nusitęsę miesto namukai. Rytą tekanti saulė, pažvelgusi iš už kalvų, auksiniu taku perbėga per visą ežerą, kol sužaižaruoja pusiasalio pilies sienoje. Niekas nepastoja jos spinduliams kelio, nebent tie du žemai-

giai, šakelių ūsais pasišiaušę seneliai medžiai, kurie kyšo ežero viduryje tiesiog iš vandens.

Galvės ežeras patrauklus ne tik savo salomis. Labai įdomūs ir jo krantai. Užlipkime į salos pilies bokštą, ir ežeras atsivers prieš mus kaip ant delno. Vingiuoti, kalvoti jo krantai iš vienos pusės nusėti Trakų miesto namų, o kitur pašiaušti garbanotų šilelių ir tankių krūmokšnių.

Pažvelkime į rytus. Prieš pat pilies salą, Varninkų pusiasalio iškyšuly, pasinėręs pamatu į vandenį, stiebiasi stilingas, lengvas pastatas, aukštai iškėlęs smaile su laisvai plėvėsuojančia vėliavėle. Tai Respublikinė vandens sporto stotis. Kiekvieną vasarą į Trakus suplaukia šimtai būriuotojų, irklutojų, plaukikų. Čia vyksta respublikinės vandens sporto varžybos.

Tankaus melsvo miško vainike išdidžiai baltuoja gražūs dideli rūmai. Jie pastatyti ant aukšto kranto, papuošti kolonomis, balustradomis. Daug tokių rūmų turėjo Lietuvoje grafai Tiškevičiai: ne tik Trakuose, bet ir Lentvaryje, Vokėje, Telšiuose, Palangoje. Tiškevičiai buvo voratinkliu apnarplioję skurdų Lietuvos kaimą; grafiui iki pat Tarybų valdžios atkūrimo Lietuvoje priklausė ir dalis Trakų ežero.

Grafo rūmai prie Galvės ežero daug daug metų kėlė ne pasigėrėjimą, o aplinkinių gyventojų neapykantą. Dauguma vietinių valstiečių buvo visiškai pavertę šio „maloningo“ grafo, kuris 1859 metais „atleido“ juos nuo baudžiavos... atėmęs iš jų visą žemę. Šimtai „laisvų“ valstiečių tapo Tiškevičiaus samdiniais. Dar ir šiandien apylinkių gyventojai prisimena: kas tik patekdavo į dvarą, stebėdavosi, kokia čia daugybė sūnų, kokie jie sotūs. Taip, šunys buvo lepinami skanėstais, apie kuriuos nė svajoti negalėjo samdinys. Kur ten! Už nusiskintą dvaro laukę žirnių ankštį grafas baudavo rykštėmis arba užsiundydavo tais pačiais šunimis.

(Bus daugiau)

nas Maknikelis, jis nusiėmė kepurę ir vergiškai jam nusilenkęs iškošė: Ponui reikalingas darbininkas, o man nors ir mažas prisidūrimas prie pragyvenimo...

„Pavėlavai,“ pertraukė jo kalbą ponas ir su pasididžiavimu užakcentavo: „Vakar parsivežiau jauną vyra!“

Nelaimingas Petraitis, tai išgirdęs, tarsi perkūno nutrenktas, sudrįbo po pono kojomis ir mirė širdies smūgio ištiktas... Tai buvo pirmas ir paskutinis šio darbo milžino toks vergišką prieš darbdavį nusizėminimas.

Ponas Maknikelis, kaippo militaristas, nė kiek nesusižadinęs žmogaus mirtimi, pašaukė vakar parsivežtą darbininką, paliepė patraukti mirusį žmogų nuo durų, užvožė jo paties skrybėlę ant išbalusio veido ir, rodydamas savo darbininkui Petraičio grįtelę, pasiteiravo: „Matai tą šekę?“

„Matau, ponas.“

„Tai nubėg ir pasakyk šito ateivio bobai, kad jos vyras sugriuvo pas mano duris ir mirė. Tegul kuogreičiausia iš čia ji atsima!“

Tačiau tas žmogus, tokiu bejausliu pono pasielgimu su mirusiu darbo žmogum taip pasipiktino, kad išėjo savais keliais, nė „gudbai“ ponui nepasakęs.

Vasaris, 1958, Gibbstown, N. J.

Berlynas. — Tarybų Sąjunga sumažino Rytų Vokietijoje savo karo jėgas ant 41,000 vyrų.

Francūzija už zoną ant Tunisijos sienos

Paryžius. — Francūzija siūlo, kad būtų sudaryta neutrališka zona išilgai Alžyro ir Tunisijos sieną. Ji būtų 200 mylių ilgio ir 15 mylių pločio. Francūzija tvirtina, kad Alžyro sukilėliai gauna ginklų ir amunicijos iš Tunisijos.

Ji sako, įsteigus tokią zoną, „būtų užkirstas kelias“ tų reikmenų įgabenimui. Ji sutinka Alžyro pusėje iškraustyti 80,000 civilių žmonių iš to ploto, bet reikalauja, kad ir Tunisija savo pusėje tą patį padarytų.

MURPHY GUDRAVOJA

Washingtonas. — Robert Murphy, Valstybės departamento pagelbininkas, paskirtas taikyti Francūzijai ir Tunisijai. Tuo pat kartu tas „taikos ieškotojas“ pasisakė prieš vadų konferenciją bendrosios taikos reikalais.

TUNISIJA SKUNDŽIASI

Tunis. — Tunisijos vyriausybė skundžiasi, kad didžiosios valstybės nesiskaito su jos reikalavimais. Tunisija prašė, kad Anglija, Francūzija ir Jungtinės Valstijos uždarytų eilę savo konsulatų. Bet didžiosios valstybės nepildė Tunisijos reikalavimo.

Washingtonas. — Kariniai specialistai svarsto: ar ne laikas atsisakyti nuo tolimosnio gaminimo „Jupiter“ raketų.

Mokslininkui prof. Jonui Kriščiūnui 70 metų

Prof. Jonas Kriščiūnas

Lietuvoj plačiai žinomas akademiko prof. J. Kriščiūno vardas. Mokslininko knygas, straipsnius, skaitė ir skaito šimtai respublikos valstiečių, darbininkų, inteligentų. Įžymus mokslininkas - visuomenininkas akademikas J. Kriščiūnas nusipelnė visų pagarbą ir meilę.

Jubilatas gimė 1888 metais sausio mėn. 18 dieną Stebuliškių kaime Liudviano valsčiuje Kalvarijos apskrityje, valstiečių šeimoje. Vidurinį mokslą įgijo Marijampolės gimnazijoje. Būdamas dar tik penktoje klasėje, J. Kriščiūnas pradeda ruošti mokinius ir užsidirba pragyvenimui bei mokslui eiti reikalingas lėšas. Jau vidurinėje mokykloje Jonas Kriščiūnas domisi ne tik mokslu, bet ir visuomeniniais - politiniais klausimais. Čia jis įstoja į konspiratyvinį gimnazistų ratelį, kuriame pradeda studijuoti K. Markso ir F. Engelso veikalus, susipažįsta su socialistine pasaulėžiūra.

1908 metais Jonas Kriščiūnas įstoja į Petrogrado universiteto gamtos mokslų fakultetą, kur studijuoja žemės ūkio mokslus. Studijuodamas universitete, jubilatas pradeda aktyvią visuomeninę veiklą, vadovauja gamtotyros ir žemės ūkio kursams, kuriuos lankė Petrogrado darbininkų vaikai.

Baigęs universitetą, Jonas Kriščiūnas dirba agronomo ir pedagogo darbu. 1918 metais Siauliu gimnazijoje dėsto geografiją, botaniką, zoologiją ir kitus gamtos mokslus. Sekančiais metais jubilatas suorganizuoja Kvietiško žemės ūkio mokyklą. Po dvejų metų jis mokytojauja Dotnuvos žemės ūkio mokykloje, kuri vėliau buvo perorganizuota į technikumą. Jubilatas prisideda prie Dotnuvos žemės ūkio akademijos įkūrimo ir nuo 1926 metų dėsto joje žemės ūkio mokslus.

Atkūrus tarybinę santvarką Lietuvoje, 1940 metais už aktyvią mokslinę, pedagoginę ir visuomeninę veiklą Jonui Kriščiūnui suteikiamas garbės daktaro ir

profesoriaus vardas. Jis išrenkamas Visasąjunginės Lenino vardo žemės ūkio akademijos ir Lietuvos Mokslų akademijos tikruoju nariu.

Lietuvos respublikos darbo žmonės išrenka profesorių Joną Kriščiūną Lietuvos Aukščiausiosios Tarybos deputatu.

Mokslinę-literatūrinę veiklą jubilatas pradėjo prieš pirmąjį pasaulinį karą. Jis parašė 55 knygas bei brošiūras ir daugiau kaip 1,000 straipsnių žurnaluose, laikraščiuose bei kituose periodiniuose leidiniuose.

Savo turiningą gyvenimo veiklą akademikas-profesorius Jonas Kriščiūnas įnešė labai didelį indėlį į Tarybų Lietuvos žemės ūkio mokslų išvystymą, naujų tarybinių žemės ūkio specialistų bei mokslinių kadrių paruošimą žemės ūkiui.

Už mokslinę ir visuomeninę veiklą jubilatas Tarybinės vyriausybės apdovanojamas Lenino ordinu, Darbo Raudonosios vėliavos ordinu, "Garbės ženklų" ordinu, medaliu.

Doc. P. Svetika

Damaskas. — Sirija pareikalavo, kad užsienio valstybės uždarytų savo ambasadas. Sirijai susijungus su Egiptu, ambasados yra nereikalingos.

Kodėl Amerika atsiliko?

Jei senato komitetas pasiūlytų liudyti Susninkų Jurgį, dėl ko Amerika taip toli atsiliko nuo Sovietų Sąjungos dirbtinio mėnulio (sputnikų) paleidimo į erdves, tai jis be dvejojimo atsakytų: Todėl, kad Amerika neteko didžiojo prezidento ir gabiausio jos politikos vairuotojo F. D. Roosevelto. Antra: todėl, kad Amerikoje per daug išgailėjo Romos katalikų religiją, kuri baisiai žalinga šalies pirmynžangai. Trečia: todėl, kad Amerikoje yra per daug militaristų, dykduonių, visokių generolų, admiralų, pulkininkų, kuri visą užsiėmimas, tai tik kurstyti, agituoti, ruošti karam, smarkiau ir daugiau apsiginkluoti. O mokslininkai ir jų presitižo liaudyje pakėlimas ant aukštesnio laipsnio jiems visai neateina į galvą. Ir ketvirta: todėl, kad Amerikoje visos mokyklos, pradedant pradinėmis ir baigiant garsiausiais universitetais, mokslo laboratorijomis, yra privatinių piniguočių galioje ir beveik visos jaunuolių jaunuolės išmokslinimas nuo jų priklauso.

Ir pakol Amerikos visuomenė neperims po savo globakontrolę visų mokyklų, koledžių, universitetų, ir

neparūpins pilnai patenkinamam gyvenimui visų mokslininkų, patol Amerika negali tikėtis susilyginti su Tarybų Sąjungos mokslininkais.

Tegu tas vadinamas tyrinėtojų komitetas atvyksta į mūsų miestą ir patyrinėja čionykščių pradinį mokyklų padėtį. Tegu jie pamatys, kaip mokoma jaunuomenės... Nes čia gal daugiau pusės pradinį mokyklų randasi po vyskupo ir kunigų globa. Vaikučius ir mergaites moko minyškos, vienuolės. O gal tie biedni mokiniai ir nežino, kad randasi ir kitokios mokyklos, valdiškos.

Tai ką gi tos bemokslės seselės gero tuos vaikučius gali išmokyti? Joms pačioms reikia dar labai daug mokytis. Ir kokie mokslininkai iš tų vaikučių galės išeiti?

Amerikos pirmynžangą labai sulaukė, kaip aukščiausias pasakytą, Roosevelt mirė. Trumanas, užėmęs jo postą, pagimdė makartizmą. Makartizmas išaugo į tikrą pabaisą. Ir labai toli nužengta atgal į viduramžius. Per kokius 500 metų vargiai tos klaidos bus atitaisytos.

Susninkų Jurgis

SCRANTON, PA.

Unijos vadų supuvimas ir narių suklimas prieš juos

Savų laikų Laisvė buvo rašyta iš mūsų miesto apie unijų vadų raketą ir supuvimą, koki tie gaivalai parodė, dinamituodami namus ir kitokius teroristinius aktus atlikinėdami. Net senatinis komitetas matė reikalingą tyrinėti tas jų kriminalystes ir raketą.

Keturi vadukai buvo kaltinami ir 1957 m. liepos 31 d. nuteisti kalėjimui nuo vienerių iki dvejų metų. Tie kriminalistai dar bandė ieškoti "teisybės" aukštesniame teisme. Bet paskutinėmis dienomis aukštesnis teismas užtvirtino žemesniojo teismo nuosprendį, ir dabar jie turės atpakutavoti už savo griekus.

Vienok tie raketieriai turėtų būti nujautę, kad nieko gero nelaimės aukštesniame teisme, tai vienas iš vadų, John A. Durkin, susikvietė savo gerus pakalikus ir be eilinių narių žinios nusitarė, kad jis būtų laikinai atleistas iš savo pareigų ("leave of absence") su savaitine \$137.50 alga. Kitaip sakant, sėdės kalėjime už kriminališkus aktus ir gaus algą iš unijos izdo! O,

žinoma, kada gaus algą vienas, sėdėdamas kalėjime, tai ir kiti trys turės tą patį atlyginimą gauti. Argi reikia didesnio supuvimo?

Betgi senatinio komiteto tyrinėjimo patarėjas advokatas ėmė ir iškėlė tą smurtą viešumon. Ir ne tik iškėlė, bet sukėlė ir eilinius unijos narius prieš tuos vadus. Dabar eiliniai nariai ne tik kad atmetė, pasmerkė tokį Durkino suktumą, bet net reikalauja, kad tie visi nusmerkti kalėjimui už jųjį kriminallystes turi pasitraukti laukan iš bet kokios unijų vadovybės. Kada iškilo tas Durkino pasimojimas, tai visa vietinė spauda stojo smerkti tas unijos vadų suktynes ir ėmė drąsinti eilinius narius prieš veiksmo ir gynimo savo teisių, nes pirmiau eilinis narys bijojo ką prasitarti prieš tų carukų sauvaliaviimą.

O, prie to, dar ir federalinės valdžios kaltinimai jiems yra ruošiami ir bus teisiami, nes kada valdžia statė didelę įmonę Tobyhanna, Pa., tai tie patys unijos vadai raketieriai ir ten buvo sukišę savo nagus ir varė raketą su kontraktoriais ir prieš transporto darbininkus: kuris transporto savininkas nedavė tiems sukišams kyšių, tai tokio trokai, atvežė įvairius reikmenis, išstovėdavo valandų valandas neiškrauti, nepaisant, kaip tie reikmenys buvo reikalingi statybai. Bet ir čia susekė jų griekus ir už tai bus teisiami.

Tai taip mūsų kadaise buvęs garsus miestas savo kietosios anglies industrija dabar tiek išgarsėjęs politikierius ir unijinių vadų raketizmu ir didžiausiu supuvimu, kad kur tik pažvelgsi, tai ir dvokia visi patvoriai. Ir dar tenka pridėti, kad visi tie politikieriai ir unijų vadeivos yra jėzujitiškos veislės sutvėrimai. Taip, rodos, ir matosi,

Waterbury, Conn.

Klubo vakariinė

Vasario 6 d. vakare įvyko Lietuvių Politinio Klubo vakariinė savoje svetainėje. Žmonių buvo pilna svetainė. Tai buvo 66-ta metinė klubo vakariinė, nes tiek metų šis klubas gyvuoja. Vakariinė buvo gera, žmonės buvo patenkinti.

Oras buvo labai nepatogus. Iš vakaro anksti pradėjo snigti ir vėjas smarkiai pūtė. Tas daugelį buginio, ypač iš toliau atvykusius automobiliais. Todėl po vakariinės žmonės greit skirstėsi į namus.

Sniego privertė tiek, kiek nebuvo buvę nuo 1934 metų. Snigti apstojė tik sekma-dienio naktį, vėlai. Sakoma, kad Connecticut valstijoje dėl sniego ir šalčio mirė aštuoni žmonės.

J. Striauskas

Hartford, Conn.

Hartfordiečių kronika

Dar vienas kapas supiltas. Mirė Antanas J. Yesmantas, 70 m. amžiaus, daug metų gyvenęs Hartforde. Tik paskutiniu laiku gyveno Newington, Conn. Buvo ilgametis Laisvės skaitytojas. Prenumerata baigėsi pavasarį, o jis visuomet atsinaujindavo pradžioje vajuos, spalio mėn. Priklausė prie Literatūros Draugijos, pirmiau pavieniui, o paskutiniu laiku prie LLD 68 kuopos. Be jokio prašymo visuomet pats pasiūlydavo duoklę.

Paliko nuliūdime žmoną Mrs. Mary Yesmontas, dvi vedusias dukteris, brolių Petrą Yesmontą, Mass. valstijoje, tris vedusias seseris. Išleis, Antanai, ramiai Amerikos žemėje. Didelę užuojautą žmonai Mary, dukterims, seserims, broliui ir visiems giminėms.

Dar tebeserga Onutė Vi-sockienė, bet tikisi sustiprėti. Linkime greito susveikimo, kad ir vėl dalyvaus Laisvės Chore ir kitur.

Įvyko Lietuvių Namų Bendrovės šėrininkų metinis susirinkimas. Bendrovė gerai verčiasi. Per tuos kelis metelius namas pats išsismokėjo. Laisvės Choras rendavoja svetainę pamokoms ir m'tingams ir užlaiko klubą. Bendrovė nuo pat nupirkimo namo mokėjo šėrininkams už šėrus po 2 procentus. O dabar nutarė mokėti po 10 proc. už kiekvieną šėrą!

LLD 68 kp. susirinkime paaiškėjo, kad nariai baigia pasimokėt duokles už 1958. Taip ir reikia. Tik būda, valdyba nusiskundžia, kad nariai susirinkimų ne-lanko, beveik viena valdyba turi atlaikyti. Tas prasta.

Nedarbas ir čia pasireiškia. Underwood Typewriter Co. atleido virš 2,000. Royal Typewriter Co. atleido kelis šimtus. Tas pat ir su kitomis dirančiomis. Politikieriai visą raitosi ir bando raminti žmones, bando "rūpintis", nes jau artinasi rudėniniai ir valdviets rinkimai. Tad reikia daug šnekėti, "rūpintis". Pagyvensime — pamatysime!

Svečias

Kad mūsų miestas dar nepažengė nė žingsnio nuo šėrioliktos šimtmecio jėzujitiškos tvarkos: viską, ko trūksta, tai degančių laužų!

Šluota

Chicagos žinios

Kovo 1 d. įvyks šaunus LKM Choro banketas. Svarbu, kad šis banketas būtų skaitlingas svečiais. Karštai kviečiami visi didžiosios Chicagos lietuviai dalyvauti.

Dar vis tebeserga J. Šatkauskas, roselandietis. Randasi Roselando Community ligoninėje. Vasario 11 d. buvo padaryta operacija.

Vasario 9 d. Roselando Aido Choras turėjo puikų parengimą ir gražiai pagerbė savo rėmėjus. Svečių buvo net iš kitų miestų.

Serga mūsų veikloji: cicerietė A. Dočkienė. Visi jos pasigendame ir linkime kuo greičiausiai pasveikti.

Vasario 15 d. mirė prelatas Boleslovas Urba. Buvo 64 metų amžiaus. Palaidotas vasario 20. Paliko penkias seseris, brolių ir jų šeimas.

Vasario 14 d. mirė Antanas Račkus. Palaidotas vasario 17 d. Paliko brolius ir jo šeimą.

Tokio. — Japonijos mokslininkai buvo iššovę raketą į 7,200 pėdų aukštį. Raketa padaryta iš plastiko medžiagų.

BE REIKALO GĄSDINA

Taipeh, Taiwanas. — Beveik dešimts metų atgal iš Kinijos išvytas generolas Chang Kai-šekas gąsdina Kiniją. Jis vėl pakartojo seną pasaką, kad "neužilgo jis ir jo valdžia sugrįš į sausžemį". Gi jo pagelbininkas generolas Chang Chun-Sheng sakė, kad "neišven-giamai Pekino valdžia žlugs".

Kada visi davin'ai rodo apie didelius Kinijos liaudies pasiekimus, žmonių vienybę, tai tokios pasakos yra tušti gąsdinimai.

KUBOJE SUMUSĖ SUKILĖLIUS

Havana, Kuba. — Valdžios armijos, dalinai sumušė apie 400 sukilėlių Sierra Maestra srityje. Sukilėliai buvo užpuolę armijos skyrių, bet armijos daliniai turėjo tankų, tai sukilėlius nugarėdavo į kalnus.

Maskva. — Ateinančią vasarą Maskvoje bus techninių atsiekimų paroda. Joje dalyvaus ir Jungtinės Valstijos.

ALŽYRAS. — Francūzams nelabai vyksta gaben-ti aliejų iš Saharos į pajūrij, nes kenkia alžyriečių karas.

Atsinaujindamas prenumeratą pridėk vieną kitą doleriuką Laisvės paramai.

Kas Skaito ir Rašo Duonos Neprašo

Tai išmintingas posakis, kuris yra taip senas, kaip senas yra pats raštas. Kas to posakio laikosi, niekad nesigali. Skaitykite šias knygas:

Amerikos Demokratijos Steigėjai

Skaitykite ją! Susipažinkite su pagrindiniais įstatymais. Joje rasite Jungtinių Valstijų Konstituciją su svarbiaisiais pataisymais. Atvaizdos žymiausių kovotojų už nepriklausomybę. Puslapių 320, kaina \$2.00. DABAR TIK \$1.50.

Lietuvių Tautos Atbudimo Pionieriai

Trumpos biografijos žymiausių Lietuvos patriotų. Parašė Dr. A. Petrika, puslapių 320, kaina \$1.50. DABAR TIK \$1.

Popiežiai ir Lietuvių Tauta

Tai rinkinys faktų, kuriuos privalo žinoti kiekvienas lietuvis. Parašė Prof. Pakarkdis, puslapių 320, kaina \$1.50. DABAR TIK \$1.00.

Žmogus ir Mašina

Puikus rinkinys faktų apie išradimus, su įdomiais paveikslais, sutaisė Dr. J. J. Kašklaučius. Puslapių 240, kaina \$1.50. DABAR TIK \$1.00.

SLIAPTARNIAI

Amerikos lietuvių tautinio ir kultūrinio atgimimo laiku istorinis romanas. Parašė Algirdas Margeris. Knyga 652 puslapių. Kaina \$5.00. Dabar tik \$4.00.

Kelias į Laime

Tik skaitydamas ją sužinosi kaip įspūdinga, kai nekarta giliai atsidusdamas nubrauksi asaras nuo savo blakstienų. Parašė Rojus Mizara, puslapių 368, kaina \$1.50. DABAR TIK \$1.00.

LIETUVIŲ KALBOS ŽODYNAS

Kiekvieno kultūringo lietuvių namų knygyne turi būti šis žodynas. Rašyboje ar gyvo žodžio kalboje jame rasite patikrinimą. Tai yra mokytojas jūsų namuose. KAINA \$5.50.

Laisvė

110-12 Atlantic Ave., Richmond Hill 19, N. Y.

Svarbūs yra debatai Anglijos parlamente

Londonas.—Anglijos parlamente eina svarbūs debatai. "Jūs galite būtų pavadinti anti-amerikines politikos debatais," rašo D. Middleton.

Diskusuoja Anglijos valdžios politika, kuri suderinta su Jungtinių Valstijų Valstybės sekretoriaus Dnleso nusistatymu. Darbiečiai, liberalai ir kai kurie konservatyvų partijos parlamento nariai yra nepasitenkinę dabartine Anglijos užsienio politika.

Kritikuoja Macmillano valdžią, kad ji sparčiai neina prie vadų konferencijos taikos gerovei. Darbiečiai kritikuoja, kad ji nesutinka

su Lenkijos užsienio ministro pasiūlymais įsteigti Centrinėje Europoje neutralią zoną. Jie valdžią peikia, kad ji sutiko įsteigti Anglijoje atominių raketų bazes. Kelių partijų parlamento nariai yra nepatenkinti, kad taikos laiku amerikiečių kariniai lėktuvai skraido su atominėmis bombomis.

Daug parlamento narių remia mokslininko Bertrando Russellio nusistatymą uždraudime atominių ginklų. Macmillano valdžia yra nepasitenkinimo ir todėl, kad ji stengiasi savo naujai atitolinti parlamentinius rinkimus.

Anglija stato 24 naujus karo laivus

Londonas.—Anglija stato 24 naujus karo laivus. Ju tarpe statomas vienas lėktuvnešis, trys krūzeriai, penki submarinai ir 15 kitokių karo laivų. Anglija daug atidos kreipia į raketomis ginkluotus laivus. Visi nauji laivai bus paruošti leisti raketas.

VAKARŲ VOKIETIJA PRIEŠ TAIKOS ZONĄ

Bonna.—Vakaru Vokietijos valdžia atmetė Lenkijos pasiūlymą įsteigti Centralinėje Europoje neutralią zoną. Laivų atominių ginklų ir užsienio armijų. Lenkija sako, kad i tokia zona būtų įjungta ir Vakarinė Vokietija.

JAPONAI VĖL KALTINA AMER. KARO VADUS

Naha, Okinawa.—Rvukvų salų grupės gubernatorių Jap. Thoma kaltina Jungtinių Valstijų karinius vadus. Jis sako, kad amerikiečiai ima japonų žemes orlaivams ir kitokiems savo reikalingam. visi japonų neatsiklausdami. Si gubernatorių paskyrė Amerikos karinė komanda.

Seattle, Wash.—Tvirtieriu unios buvęs prezidentas Dave Beck nubaustas trejų metų kalėjimu ir \$2,000 pinigine bauda.

Kalkuta, Indija.—Anglies kasyklose įvyko baisi nelaimė. Leikė sprogo žuvo 214 žmonių.

Atlanta, Ga.—Valstijos seimelis nutarė, kad nereikia ant krivio plazmos pažymėti, kokios rasės žmogaus krauias.

Detroit, Mich.—Automobilu unia teikiamas dirbantiems darbininkams 40 valandų savaitės.

Sofia.—Bulgarijos vyriausybė pradėjo kovą prieš alkoholizmą.

Paskyrė \$2,054,000 Amerikos paviljonui

Washingtonas.—Kongreso finansinis komitetas pridėjo dar \$2,054,000 Jungtinių Valstijų paviljonui Bruselyje. Pirmiau tam reikalui buvo paskirta \$12,345,000. Bet eilė kongresmanų pradėjo aiškinti, kad Tarybų Sąjungos paviljonas yra daug didesnis ir gražesnis už Amerikos. Todėl dar pridėta virš du milijonai dolerių, kad "nenušileisti" Sovietams.

SOVIETAI PASIGAMINA DAUG AUKSO Į METUS

Londonas.—Tarybų Sąjunga į metus laiko pasigamina nemažiau kaip 17,000,000 uncijų aukso. Tai reiškia, kad ji viena pasigamina 80 procentų visos aukso gamybos pasaulyje. Pini-gais Sovietų metinė aukso gamyba yra verta \$600,000,000.

GAMYBA NUPUOLĖ

Washingtonas.—Palyginus pereinot savaitės gamybą su tos pačios 1957 metų savaitės gamyba, tai ji 10 procentų nupuolus. Darbo departamentas raportavo, kad ypatingai padidėjo darbo apdraudus užsisky-mai iš Ramiojo vandenyno pakraščio miestų.

Manama, Bahrain.—Sorogime anglų laivo žuvo 53 žmonės.

Maskva.—Grigoris Zarubinas es užsienio ministro pagalbininko pareigas.

Palermo, Italija.—Sugriuvo 1,000 metų senumo bažnyčia. Žmonių nenukentėjo, bet žuvo brangių piešinių.

Soloniki, Graikija.—Jugoslavų karininkas M. Voukovič nusileido su lėktuvu ir atsisako grįžti į savo šalį.

Taipei, Taiwanas.—Patrikus, pasirodė, kad yra 1,278 apgavangi ženklai ant Formozoje gaminamų vaisių.

Tokio.—Japonijos prekybos ministras pasitiki, kad galės plėsti prekybą su Kinija.

ZINOS IŠ LIETUVOS

Aparatūra moksliniam tyrimui

Vilnius.—Šiomis dienomis čia buvo gauta didelė siunta iš Leningrado. Tai įvairūs moksliniai prietaisai, daugiausia skirti puslaidininkių tyrimui. Atsiųstu prietaisų tarpe yra metrinis bangų generatorius, interferenciniai šviesos filtrai, dozimetrai radioaktyvumui matuoti ir kt. Iš viso aparatūros atsiųsta už 40 tūkstančių rublių.

Putkeralitas

Pasirodė nauja statybinė medžiaga — putkeralitas — akvitas molis. Žaliava jai gauti — naugastis raudona molis. Praktiškai putkeralitas galima gaminti bet kurioje amvokloje, kur yra tunelinė krosnis.

Kubometras putkeralito atstovauja 2000 plytų. Naujoji statybinė medžiaga nelaidi šilumai ir garui, atspari ugniai ir šalčiui. Lengvai niaustoma, gerai laiko vinis.

Argentinios žmonių gyvenimas

Brooklynietė Elzb. Grubienė buvo lėktuvu nuskridusi į Buenos Aires, Argentiną. Kelionės tikslas — aplankyti brolių, Prana Basecką-Basel. Bet iki ji išsiryšino viską kelionei, brolis jau buvo miręs ir palaidotas, tačiau ji vis vien ten nuvyko. Žemiau telpa E. Grubienės žiupsnelis įspūdžių iš Buenos Aires miesto. — Red.

Nėra amžinos ramybės

Kai mano brolis numirė, ji su tomis pačiomis drapachomis ir graban paguldė. Nei jo veidą prausė, nei rankų plovė, nei barzdos skuto. Tik paguldė graban ir užklojo balta paklode. Antrą dieną laidojo, ba negali žmonės stovėti prie laivono ilgiau būti.

Kapinėse žemę parduoda tik 5 metams. Po penkerių metų reikia duobę pirkti iš naujo, vėl pinigų mokėti. Nemokėsi, meta iš kapinių. Sako, nėra vietos, žmonės miršta. Matosi, — nėra gerų gaspadoriaus: dideli laukai stovi tušti, tik kur ne kur medeliai, o darbo žmogui net mirusiam "nėra vietos" išlėtis ramiai, amžinai.

Duobes kasa 3 pėdų gilu-mo. Nuvežusi gyvų gėlių padabinti savo mylimo brolio P. Basel kapą, ten radau suiečius musiu. Taip yra dėl to, kad gali ranka pasiekti grabą.

Gyvieji skursta

Nuėjus pas kaimyną reiki rankomis pavilauškinti prie vartų, tai šeimininkė atrakina juos ir pasivadina į savo kambarius. Nuo gatvės yra užmūryta tvoros ir vartai visada užrakinti.

Eidamos į krautuvę parsinešti maisto, moterys pasiima savo laikraščio šmotelį suvynioti mėsa. duonai ar keikams ir visiems valgio reikmenims.

Man teko būti paprastų žmonių apgyventos srities krautuvėje. Mėsa sukabinta ant sienų. Krautuvė 2 lovų didumo. Žmonių daug.

Valgi verda ant lempos arba ritinėlia ant charcoal. Mažai mačiau pečių. Niekas neturi elektrinių skalbiamų mašinų nė šaldytuvų. Mažai mačiau pas darbininkus žmones televizorių, ba labai brangūs, nuo 13 iki 18 tūkstančių. Apie automobilių darbo žmonės nė mįslyti negali, nes kainuoja nuo ketvirtadalis iki pusės milijono.

Su ta's žmonėmis, pas kuriuos aš gyvenau 5 savaites, nuėjom vyriško siuto pirk-ti. Už siutą jie sumokėjo 12 šimtų ir 50 pėsu. Paklausiau, kiek laiko reikėjo dirbti už ta siutą. Atsakė: daugiau kaip 2 savaites.

Jisai dirba kas dieną po 11 valandų. Tai galit sup-rasti darbininkų gyvenimą. Jie sakosi laimingi tuo, kad turi "balto pyrago, dar ir mėsos ir sviesto".

Toki jų "apartamentai"

Vienas mažas kambarys, kuriamė nėra nei lango, tik lova, komodė, krėslas ir du-ris, daugeliui skaitosi butas. O virtuvė tokio dydžio kaip viengulė lova, viena prausykla, viena sinka ir vienas toiletas 5 arba 6 sei-

lėms mynos vartoti bendrai. Duoną veža per miestą neuždengtą: krinta dulks, musių apgulta. Nenuostabu, kad žmonės sako: sergam, nesveikas kraštas. O nešvara su viskuo didžiausia. Man teko eiti pro trauki-nius, kuriuose atvežą kar-ves mėsa. Radę negyvų, jas išmeta šalia traukinio. Jos ten guli kelias dienas kol saulė sutirpina.

Važiavimas labai blogas. Busai mažiukai. sėdynių tik 10-čiai žmonių, o daugiau važiuoja stati. Tai daugelio visokų kompanijų. Miesto busai geri, biskį mažesni kaip Amerikos.

Lietuvių piknike

Buvom lietuviškame pik-nike. Valgė davė gerą. Mėsa kepta prie ugnies. Basliai sukalti žemėn ir ant jų su-kab'nta mėsa, o vidury ug-ni kūrena ir mėsa kepa. Ke-pė jautieną ir aviėną. Daug žmonių šoka. Muzika—plas-tinkų.

Kalėdomis buvom lietu-viškų bažnyčioj. Žmonės biednai apsirengę, bet baž-nyčia labai graži ir čielas blokas vien tik kunigų na-mų ir didelė salė, mokykla, o vidury labai gražus dar-želis. labai gražių gėlių ir medžių.

Dar buvom maudytis kur daug prūdų ir sirus vanduo. Labai gražiai pa-daryti dideli prūdai ir pie-va, daug gražių medžių. Darbo dienom biletas 10 pėsu.

Buenos Aires miestas la-bai gražus. Dideli namai. Gražios kratuvės, daugelio pirmieji aukštai marmuri-nėmis sienomis. Parkai gražūs, prisodinta daug gė-lių ir žydinčių medžių, mė-lyna's ir raudona's žėdais, kokių pas mus nemačiau.

Žodis kitas iš kelionės

Miami palikom 10 vaka-ro, Panamą pasiekėm 4 ry-to. Smarkiai lijo. Kiekvieną keleivį pasitiko su ambre-liais. Po valandos vėl skren-dam. Sustojom Lima, Peru. Ten suėjo daug žmonių lėk-tuvo žiūrėti. Iš ten keliau-jant tolyn vienoj pusėje per langus matėsi balti debė-tys, o kitose — dideli kalnai, balti, lyg būtų sniego. Žmo-nės per langus juos foto-grafavo.

Po sustojimo Santiago, Čilėj, pakilom labai aukš-tai, 26 tūkstančių pėdų ir matėm baltus kalnus, net šiurpu buvo žiūrėti per lan-gą. Bet greitai laiku iau pa-siekėm Argentiną. Išlipė iš lėktuvo sustojom eilėn. Ma-no pusbrolis pirma buvo pa-sikalbėjęs su ofiso darbi-ninku, kad šiame lėktuve yra jo sesuo. Mane išsaukė iš eilės, peržvelgė dokumen-tus. Valizų nereikėjo nė ati-daryti —pašaukė patarnau-toją ir liepė jas nešti į taksį.

Elzbieta Grubienė

NEW YORKAS.

GAISRE ŽUVO MOTINA IR SŪNUS

Jskilus gaisrui ant E. 32nd St., Brooklyne, nelai-dmėje žuvo motina ir 12 me-tų jos sūnus.

SENATORIUS IR MOKYKLOS

Senatorius Jacob Javits pareiškė, kad New Yorko mokyklų vedėjai per daug yra netvarkūs, todėl ir tu-rime mokyklose blogų įvy-kių. Jis sakė, kad mokyklų vadai saivališkai mokinius mēto laukan.

Jo pareiškimas labai ne-patiko miesto Apšvietos de-partmentui, o ypatingai jo vedėjui Dr. Will'am Jansen.

BAUS "J" PĖSTININKUS

New Yorke daug žmonių nukenčia dėl savo elgėsi-o. Yra tokių, kurie įstrižai nuo kampo eina linkui kito per dvi gatves—"Jaywalk". Tokie dažniausiai ir pakliu-va po automobiliais.

Policijos viršininkas Ken-nedy paskyrė 80 specialių sargų, kurie su šeštadieniu jau pradėjo savo darbą. "Jaywalk" asmenys bus su-laikomi ir gaus pabaudos tiktetus.

MUZIKANTŲ STREIKAS

Muzikantų unijos prezi-dentas James Petrillo pa-skelbė, kad jeigu unijos rei-kalavimas nebus išpildytas, tai muzikantai skelbs strei-ka. Streikas apims visus judamųjų paveikslų (kino) teatrus.

Red Bluff, Calif.—Trys armijos helikopterai lėktu-vai atsimušė į kalną ir žu-vo šeši žmonės.

Mount K'sco, N. Y.—Mirė Dr. Thomas Steven-son, žymus chirurgas.

Bucharestas.—Rumuni-ja palaikys ir toliau trakto-rių ir mašinų stotis, nes ko-lūkams padalinti jų dar nepakanka.

PRANEŠIMAS

CLEVELAND, OHIO

L.L.D. 22 kp. susirinkimas įvyks vasario 28 d. LDS Klubu salėje, 9305 St. Clair Ave., 7:30 v. v. Kvie-dame marius dalyvauti. Bus pro-ga pasiimti knygos ir pasimokėti duokles. Taipgi reikės tartis pa-rengimo ir kitais reikalais. Val-dyba. (32-34)

A. C. W. of A. Lietuvių Siuvėjų 54-to Skyriaus mėnesinis susirinki-mas įvyks vasario (Feb.) 26 d., 5:30 v. v., Unijos patalpose, 11-27 Arion Pl., Brooklyne. Nariai orasomi skaitlingai dalyvauti, bus suvarbiu-pranešimui Kipras Sakalauskas, Skyr. Sekr. (32-33)

Paieškojimai

Paieškau Petro Vilkieko, kilęs iš Sarickų kaimo, Skiemenų valsč., Utenos apskr. Praeitam kare bu-vęs kariuomenėj, ir nuo to laiko nie-ko apie jį nežinau, ar gyvas ar ne. Frašau atsiliepti, arba kas žinote praneškite. Būsiu dėkingas. Mo-tiejus Vilkiekas, 170 Bellwoods Ave., Toronto 3, Ont., Canada. (32-33)

Paieškau sesers Elenos Rubliaus-kienės, Jono dukrė. Kilus iš Aly-taus apskr., Dubėnų valsč., Smol-nicos kaimo. Po tėvais Lubauskaitė. Jeigu jos gyvos nėra, prašau iš se-lmos atsiliepti. Marijona Zukauskie-nė (Lubauskaitė), Nemoniūnų kai-mas, Jiezno rajonas, Lithuania, USSR. (32-33)

RANDAVOJIMUI

Išsinuomuoja trys furnished kam-bariai. Jeigu nenorite trijų, tai ga-lite nuomoti vieną kambarį. Galite kreiptis bile kada iki 3 val. dieną. Adresas 268 Seigel St., Apt. 12, Brooklyn, N. Y. (32-33)

Nuskendo laivas

Italų laivas "Bonitas," 5,600 tonų italpos, nusken-do Atlanto vandenynė. Žu-vo 21 jūrininkas. Amerikos kraštų apsaugos ir preky-bos laivas "President Adams" pribuvo pavėluotai. Išgelbėjo tik penkis jūrinin-kus.

-Laivas plaukė iš Brazili-jos į Baltimore, Md., su me-talo rūdos kroviniau.

ISMESTŲ MOKINIŲ YRA DAUGIAU NEGU 700

Pasirodo, kad iš mokyklų prašalintų studentų ir mo-kinių yra daugiau negu 700. Vien iš aukštesnių mo-kyklų prašalino 180 studen-tų. Kol kas vis dar nėra surasti būdai, kaip suval-dyti išdykusius mokinius. Tuo reikalu tarėsi gubernato-rius Harrimanas ir mies-to majoras Wagneris, bet nieko naujo neįnešė.

UNIJA STATYS NAUJUS GYVENAMIUUS

Ladies Garment Workers unija paskelbė, kad ji sta-tys naujus gyvenamius. Į namų statybą bus įdėta \$35,000,000. Jie bus pasta-tyti vakarų pusėje nuo Penn. geležinkelio stoties.

Namuose bus vietos dėl 2,520 šimtų.

NEW YORKAS IR SVEČIAI

New Yorkas yra pa-traukus miestas. 1957 me-tais buvo laikyta 776 konfe-rencijos. Delegatai ir su jais atsilanke svečiai pra-leido \$230,000,000. Viso de-legatų ir svečių laike tų konferencijų buvo apie 500,000.

Šiaip svečių — turistų New Yorka buvo atsilanke apie 4,000,000. Jie mieste praleido apie bilijoną doli-rių.

San Sebastian, Ispani-ia.—Griūvant daliai Eibar kalno, užmušė penkis žmo-nes.

HELP WANTED MALE

Superintendent—Pora. 12 seimų apartamentinis namas, 4 gražūs kam-bariai, gasas ir elektra. Anglinis prišius. Vienas gali dirbti kitur. Skambinkite tarp 4-5 v. v. Pirmą dienais iki penktadienio. TR. 4-5350. (32-38)

Stationery-Engineer. N. Y. Lic. Steam and refrigeration. 8 hour shifts, holidays, 5 day week. Con-pany benefits. Apply Personnel Dept. 9-11 A. M. Daily. WARD BAKING CO., 367 Southern Blvd. (E 143rd St.), Bronx. (32-34)

BUSINESS OPPORTUNITIES

Restaurants—Bar Grill. South Beach, Staten Island, N. Y. Biznis per istisus metus. Vieta 250 žmo-nių. Paruosime tiems, kurie pir-mieji pasiūlys \$3,000. Priv. sav. Pa-tarnavimas. Po 5 v. v. GI. 2-5611. (32-33-34)

MATTHEW A.

BUYUS

(BUYAUSKAS)

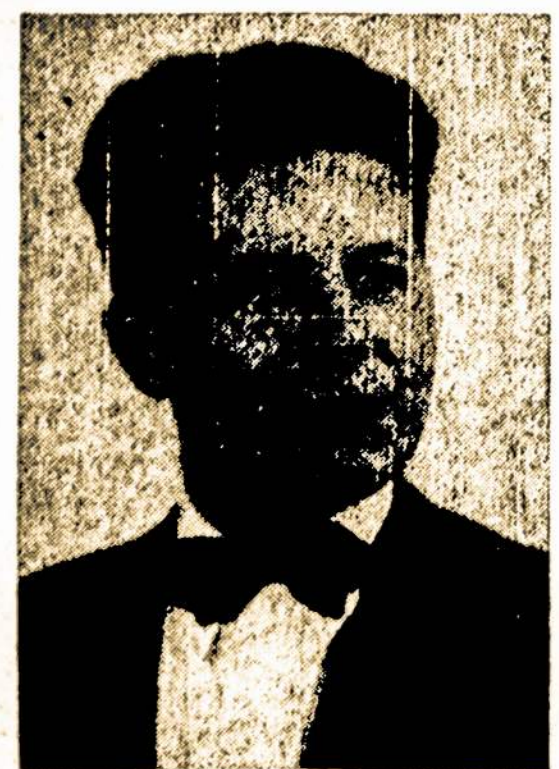
LAI DOTUVIŲ DIREKTORIUS

NEWARK 5, N. J.

Market 2-5172

426 Lafayette St.

PRANAS BALEVIČIUS

Tegu mano brolis Pranas ilsisi ramiai, aš jo niekuomet nepamiršiu...

Margaret Carter-Balevičiūtė
Murrysville, Pa.

Pranas buvo brangus mano brolis, ir jis. ka'p žymus pianistas ir mu-zikas, dirbo tam, kad visiems darbo žmonėms būtų šviesesnis rytojus. Jis, nepaisydamas savo asmens, mokė kitus mu-zikos; jis skambino pi-aną įvairiuose lietuvių parengimuose; jis su-kūrė muziką eilei lietu-viškų dainų, kurias LMS išleido.